

T.C. BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

**1948 LONDRA OLİMPİYATLARININ TÜRK BASININA
YANSIMALARI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sezai BÜYÜKKAL

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Refik ARIKAN

Bilecik, 2019
Referans Numarası
10297685

**T.C. BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI**

**1948 LONDRA OLİMPİYATLARININ TÜRK BASININA
YANSIMALARI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sezai BÜYÜKKAL

**Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Refik ARIKAN**

Bilecik, 2019

**Referans Numarası
10297685**

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZ SAVUNMA SINAVI
JÜRİ ONAY FORMU

BŞEÜ-KAYSİS Belge No	DFR-172
İlk Yayın Tarihi/Sayısı	03.01.2017 / 28
Revizyon Tarihi	
Revizyon No'su	00
Toplam Sayfa	1

Öğrencinin Adı Soyadı: Seza BOYUŞKAL
Anabilim Dalı : Tarih
Programı : Tezli
Tez Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Refik ARIKAN
Tezin Özgün Adı : 1948 Londra Olimpiyatlarının Türk Basın Yansımaları
Tezin İngilizce Adı : Reflections of the 1948 London Olympics to the Turkish press

Tez Savunma Sınavı Tarihi: 02. / 09. / 2019

Yukarıda bilgileri verilen tez çalışması ilgili EYK kararıyla oluşturulan jüri tarafından OY BİRLİĞİ /OY ÇOKLUĞU ile Tarih Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Refik ARIKAN

Üye Doç. Dr. Vedat TURGUT

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Tufan TURAN

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Dilem USLU

Üye : Doç. Dr. Mustafa SARI

İmza
17.11.19
Yedek
Yedek

ONAY

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun / / 20.... tarih ve / sayılı kararı.

İMZA/MÜHÜR

BEYAN

1948 Olimpiyatlarının Türk Basınına Yansımaları adlı yüksek lisans tezinin hazırlık ve yazımı sırasında bilimsel ahlak kurallarına uyduğumu, başkalarının eserlerinden yararlandığım bölümlerde bilimsel kurallara uygun olarak atıfta bulunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifât yapmadığımı, tezin herhangi bir kısmını Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Sezai BÜYÜKKAL

02.09.2019

İMZA

ÖNSÖZ

Spor, toplumların barış ve kardeşliğini pekiştirmek için önemli insani faaliyetlerdendir. Bu bağlamda olimpiyatlar, uluslararası birlikteliği sağlamada katkısı olan büyük çaplı organizasyonlardandır. 1948 Londra Olimpiyatları, Dünya Savaşının açtığı yaraları sarmak için önemli bir fırsat olmuştur. Türk Olimpiyat Kafilesi de kalabalık bir grupla bu organizasyondaki yerini almıştır. Bu çalışma ile 1948 Olimpiyatlarında Türk Milli Takımı'nın faaliyetleri, basın haberleri temel alınarak verilecektir.

Tez çalışmamı yürütmemde ve tamamlamamda bana desteğini esirgemeyen değerli danışmanım Dr. Öğrt. Üyesi Refik ARIKAN'a, tez çalışmalarım esnasında yardımlarından dolayı değerli arkadaşlarım Nurten AY'a ve Zafer YÜKSEK'e, maddi manevi desteklerini esirgemeyen aileme teşekkür ederim.

Sezai BÜYÜKKAL
02.09.2019

ÖZET

MÖ. 1200'lü yıllarda önce Sümerlerde ortaya çıkmış olan olimpiyatlar, zamanla Yunanistan'a geçerek farklı bir boyut kazanmıştır. 1892 yılından itibaren ise hayatı, çalışmaları ve eserleri hakkında kısaca bilgi sahibi olduğumuz Pierre'de Coubertin, olimpiyat oyunlarının yeniden oynanması üzerine fikri çalışmalar yapmıştır. Coubertin, yapmış olduğu çalışmaların neticesinde Eski Yunan Olimpiyatlarına hakim olan düşünceyi modern çağa uydurarak tüm insanlığa armağan etmiştir. Osmanlı Devleti'nde de İkinci Meşrutiyet ilan edildikten sonra olimpiyatlarla ilgili dernek açılmasına izin verilmiştir. Bunun üzerine Olimpiyat Komitesinin Türkiye temsilcisi Selim Sırrı Tarcan 1908'de Osmanlı Olimpiyat Cemiyetini kurmuştur. 1908'de Londra'da düzenlenmiş olan olimpiyatlara Osmanlı vatandaşlarından iki genç kendi imkanları ile katılmışlardır. Kurtuluş Savaşı'ndan sonra yeni kurulan Cumhuriyet döneminde ise ilk kez 1924 Paris Olimpiyatlarına katılmıştır.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra oluşan yaraları sarmak, sporun toplumları yaklaştıran, barıştıran özelliğinden istifade için 1948'de Londra Olimpiyatları tertip edilmiştir. Bu müsabakalara Türkiye yedi dalda elli yedi kişilik bir katile ile katılmıştır. Müsabakalar sonunda Türkiye 64 puan toplayarak 6 altın, 4 gümüş ve 2 bronz madalya kazanarak olimpiyatlarda on ikinci olarak büyük bir başarı elde etmiştir. Bu başarılar neticesinde Türkiye, olimpiyatlar tarihinin en başarılı performansını sergilemiştir.

Anahtar Kelimeler: 1948 Olimpiyatları, Londra, Jale Günay, Yaşar Doğu, Mersinli Ahmet, Mehmet Nuri Boytorun.

ABSTRACT

The Olympic games which started in Sumer in 1200 B.C, have taken a different dimension-form since they passed to the Greeks. The Olympic Games which hadn't been held for a long time, were being discussed to start being held again due to the work of Coubertin from Pierre in 1892. Based on Coubertin's work, the Antic Greeks Olympic games were fit to the modern era. At the same time, after the second constitution in Ottoman Empire, they started to prepare themselves in participating at the Olympic games with the association that they formed. Mr. Selim Sirri Tarcan, the turkish representative at the Council of Olympic Games in 1908 created the Ottoman group of Olympic Games. After that, two Ottoman citiziens participated themselves at the Olympic Games held in Sweeden in 1908. During the Republic Time, participation in Olympic Games was done every year after the Olympic Games held in Paris in 1924. As our thesis purpose is, the Olympic Games held in London in 1948, were done to heal the wounds of WWII and to reinforce the friendship among countries.

At this competitions Turkey has participated with a group of 44 participants in seven different categories. At the end of the competitions, Turkey had collected 64 points, 6 gold medals, 4 silver medals and 2 bronze medals becoming the 12th won a big success. Based on this results, this has been mentioned as the most successful period of Turkish Olympics history.

Key Words: Olimpic Games 1948, London, Jale Günay, Yaşar Doğu, Mersinli Ahmet, Mehmet Nuri Boytorun.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
KISALTMALAR	vi
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM OLİMPİYATLARIN TARİHİ

1.Eski Yunan Olimpiyatları.....	3
1.1.Eski Yunan Olimpiyatlarının Süreleri	3
1.2.Yunan Olimpiyatları ile Modern Olimpiyatlar Arasındaki Farklar	4
1.3.Modern Olimpiyatların Doğuşu	5
1.4. Modern Olimpiyatlara Hazırlık	7

İKİNCİ BÖLÜM LONDRA OLİMPİYATLARI

2.1948 Londra Olimpiyatları	8
2.1.Olimpiyatlar Öncesi Londra	8
2.2.Olimpiyat Ateşinin Tarihi ve Meşalenin Londra'ya Götürülmesi.....	9
2.4.Londra Olimpiyatları'nın Açılışı	13
2.4.1. Müsabakaların Yapılmış Olduğu Sahalar.....	17
2.4.2. Londra Olimpiyatlarında Beslenme.....	18
2.4.3. Olimpiyatlarda Bilet Satışları	19
2.4.4. Olimpiyatların Filme Alınması.....	20
2.5. Londra Olimpiyatlarında Takımlar.....	21
2.6. Londra Olimpiyatları'nın Kapanışı	24

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1948 LONDRA OLİMPİYATLARINDA TÜRK MİLLİ KAFİLESİ

3.1948 Olimpiyatlarında Türk Kafilesi	26
3.1. Osmanlı Olimpiyat Cemiyetinin Kurulması.....	26
3.1.1. Türk Sporcuların Olimpiyat Öyküsü	27
3.1.2. 1948 Londra Olimpiyatlarında Sporcuların Seçimi.....	27
3.1.3. Türk Kafilesinin Beslenme Hazırlıkları	31
3.1.4. Türk Kafilesi'nin Londra'ya Gidişi	41
3.1.5. Londra Olimpiyatlarında Türk Sporcuların Yaşadıkları	33
3.1.6. Türk Güreş Takımının Tarihine Bakış	44
3.1.7. Londra Olimpiyatlarında Yer Alan Türk Güreşçileri ve Hayatları	36
3.2. Serbest Güreş Müsabakaları	39
3.3. Grekoromen Güreş Müsabakaları ve Güreşçilerin Hayatı	42
3.3.1. Grekoromen Müsabakaları	44
3.4. Türk Olimpiyat Kafilesinin Düşünceleri	46
3.4.1. Yabancı BasındaTürk Sporcuları.....	48
3.4.2. Türk Sporcularına Gönderilen Tebrik Telgrafları	48
3.4.3. Hürriyet Gazetesinin Türk Sporcularına Armağanı.....	49
3.5. Olimpiyatlarda Atletizm Müsabakaları	59
3.5.1. Atletizm Müsabakalarında Hazırlıklar	51
3.5.2. Olimpiyatlarda Atletizm Müsabaka Sonuçları	51
3.6. Londra Olimpiyatlarında Binicilik Müsabakaları	53
3.7. Bisiklet Müsabakaları	54
3.8. Futbol Müsabakaları	55
3.8.1. Ignace Molnar'ın Milli Takımı Bırakması	56
3.9. Olimpiyat Yazı Müsabakaları.....	57
3.10. Gazetecilerin Gözünden Olimpiyatlar	62
3.10.1. Olimpiyatlara Yapılan Eleştiriler.....	63
3.11. Türk Olimpiyat Kafilesinin Memlekete Dönüşleri.....	65
3.11.1. Olimpiyat Şampiyonlarına Yardım Meselesi	68

3.12. Olimpiyat Şampiyonlarının Evlerinde Yaşananlar	70
SONUÇ	73
KAYNAKÇA	75
EKLER	78

KISALTMALAR

TMOK	Türk Milli Olimpiyat Komitesi
USFA	Fransız Spor Kulüpleri Birliği
UOK	Komite International Olympique

GİRİŞ

Olimpiyat oyunlarının genel tarihine bakıldığında her dört yılda bir yapılan olimpiyatlar, farklı dallarda yarışan binlerce sporcu için başarının en yüksek noktası anlamına gelmiştir. Olimpiyatlar aynı zamanda Dünyanın dört bir tarafında bulunan milyonlarca sporsever için merakla beklenen bir sanat kültür gösterisi ve spor ziyafetidir. Olimpiyat oyunları kendisine özgü geleneği, sembolü, meşalesi ve olimpiyat bayrağı ile ayrı bir önem taşımaktadır. Bu yönü ile Modern Olimpiyatlar, Dünya Şampiyonalarından ayrılmıştır.

Modern Olimpiyatların fikri kaynağı Eski Olimpiyat Oyunlarıdır. Yunanistan'ın Peloponnes Yarımadasının güneybatısındaki eski Olimpiyat Oyunları hiç kesintiye uğramadan 1200 yıldan fazla devam etmiştir. Ancak 1200 yıl öncesinde sportif oyunların Dicle ve Fırat arasındaki topraklar üzerinde kurulmuş olan Sümerlerde ortaya çıktığı tahmin edilmektedir (Serdaroğlu, 2002: 8).

Eski Çağlarda yapılan spor faaliyetleri içinde eski Yunan sporunun ve olimpiyat oyunlarının önemi büyüktür. Ancak eski Yunan sporunun kendi başına orijinal bir hareket olmadığı aksine ilk defa Sümer Uygarlığı sırasında ortaya çıktığı araştırmalar neticesinde anlaşılmıştır. Modern anlamda organize edilen ilk spor müsabakaları Hititliler ve Eski Mısırlılar yolu ile Eski Yunanlılara geçmiştir. MÖ 3600 ile 2000 yılları arasında Mezopotamya'da ortaya çıkan Sümer Medeniyeti, etraflarındaki devletlerden daha ileri giderek; iki meclisli kongre ve modern tıpy tarihinde ilk defa ortaya çıkarmışlardır. Sosyal anlamda reformlar ilk defa Sümerler Devri'nde yapılmıştır. İlk adalet sistemini, ilk kanunları, ilk yazıyı, dinin ilk sistemli gelişimi ve kültürel manada ilk defa spor Sümerlerde ortaya çıkmıştır (Serdaroğlu, 2002: 8).

Sümerlere ait olan iki yüzü aşkın kil tablet, altın ve gümüş eserler, mezar taşları, tapınak mimarisi ve Gılgamış Destanı'nın incelenmesi sonucunda olimpiyat niteliğini taşıyan spor oyunlarının ilk defa Sümerler tarafından ortaya konduğu kanıtlanmıştır. Eski Yunanlılarda ise spor

hakkında en eski yazılı kayıt Homeros'un "İlyada" isimli eserinin yirmi üçüncü bölümünde geçmiştir. Bu bölümde ölen Yunan kahramanı Patroculus anısına düzenlenen spor karşılaşmalarında araba yarışları, güreş, boks, koşu ve cirit atma yarışmaları yapılmıştır. Eski Yunan Oyunlarının Sümerler yıkıldıktan sonra Sümerler ile ticaret yapmış olan devletler üzerinden Yunanlılara geçtiği bilinmektedir (Serdaroğlu, 2002: 8).

BİRİNCİ BÖLÜM

OLİMPİYATLARIN TARİHİ

1. Eski Yunan Olimpiyatları

Olimpiyat Oyunlarının ilk başladığı yer olarak kabul edilen Eski Olympia, Peloponnes yarım adasının batısında, denize yakın bir alanda kuruludur. Eski Olympia esas itibari ile üç ana bölümden oluşmaktadır:

İlk Kısım dini bölümden oluşur. Bunlar Zeus, Meter ve Hera adına yapılmıştır. Zeus Altarı, dallarından yapılan şampiyonluk tacı Herakles'e atfedilen mukaddes zeytin ağacı, Hera ve Metere ait Altarlar; Kahraman Pelopsun gömülü olduğuna inanılan mezar, İskender'in babası Filip'e ait anıt, hazinelerin saklandığı binalar, başta Zeus olmak üzere, Yunan tanrıları ve Olimpiyat şampiyonlarının anısına dikilen yüzlerce heykeli içerisinde bulundurmaktadır.

İkinci bölümde sporcuların antrenman yaptıkları Palestra, Gymnasium, banyolar, yüzme havuzu, Olimpiada görevli rahibelere ait bina, Zeus heykelini yapan büyük heykeltıraş Fidiasa ait atölye, müsabakaları izlemeye gelen önemli şahısların ve görevlilerin kaldıkları bina, Olimpiyat Konseyinin toplandığı ve arşivlerin muhafaza edildiği bina yer almaktadır.

Üçüncü bölümde ise stadyum, hipodrom, Demeter'e ait altar, konuşma müsabakalarının yapıldığı kapalı alan bulunmaktadır (Şentürk, 2007: 222, Özdilek, 2007: 220)

1.1. Eski Yunan Olimpiyatlarının Süreleri

Eski Olimpiyat Oyunları kayıtlarına MÖ 9. yy. sonlarından itibaren rastlanılmaktadır. Elios Kralı İphiüs Delphi kahininin önerileri ile olimpiyat oyunlarının sürdüğü mukaddes ay süresince barışın devam etmesi kararlaştırılmıştır. Bir disk üzerine yazılan antlaşma methinde Olympia kutsal bir bölgedir. Buraya silahlı olarak girmeye cesaret edenler, Tanrıya karşı günahların büyüğünü işlemekle damgalanmışlardır. Bu barış anlaşması yani *"Tanrı Barışı, Kutsal Fasıla"* on iki asır boyunca bir iki istisna dışında

kesintisiz ve zorlamasız olarak devam etmiştir. Anlaşma, dini kökenli olduğu için ihlal etmeye kimse cesaret edememiştir (Serdaroğlu, 2002: 5).

Yalnızca Yunan ırkından olan erkeklerin yarışabildiği olimpiyat oyunlarına katılacak olan sporcular, on ay öncesinden çalışmaya başlıyorlardı. Çalışmalarını sürdüren sporcular müsabakaların başlangıcından bir ay önce Elius'a gelirlerdi. Elius hakemlerinin nezaretinde son çalışanlarını diğer yarışmacılarla birlikte sıkı bir kontrol altında tamamlarlardı. Oyunlar, doktrin ve kurallarını burada son bir kere daha hakemlerden öğrenirlerdi. Başlangıçta ölülerin ruhlarının sekiz yılda dirileceği inancı ile sekiz yılda bir yapılan oyunlar sonraları kısaltılarak dört yılda bir yapılmaya başlanmıştır. Bugün oyunların adı olarak kullandığımız "Olympiade" dört yıllık bir zaman anlamına gelir. Önceleri bir gün içinde yapılan yarışlar, yarışma türlerinin artması ile 472'den sonra beş gün süreli olmuştur (Tekin, 2014: 128-129, Tekin, 2014: 128-129).

1.2. Yunan Olimpiyatları ile Modern Olimpiyatlar Arasındaki Farklar

Modern Olimpiyatlar; Eski Yunan olimpiyat oyunlarından esinlenmiştir. Modern Olimpiyat oyunları Eski Yunan Olimpiyatlarına göre birçok konuda farklılıklar ve yeni unsurlar içermektedir. Eski Yunan olimpiyatlarının yapısına baktığımızda olimpiyat oyunları ırkçı ve cinsiyetçi bir nitelik taşımıştır. Sadece hür Yunan vatandaşları bu oyunlara katılabilmıştır. Bunun dışında esirler, köleler, yabancılar ve kadınlar bu oyunlara katılamamış, başrahibe dışında kalan kadınların oyunları seyretmesine dahi izin verilmemiştir. Hatta oyunlar sırasında kadınlar oyunların oynandığı yerlerden uzak tutulmuştur¹.

İki organizasyon arasındaki diğer bir fark da Eski Yunan Olimpiyatlarının dini kökenli, Modern Olimpiyatların ise seküler yapıda olmasıdır. Diğer yandan Modern Olimpiyat Oyunları birçok yeniliği de

¹ Antik dönem Olimpiyatlarında yabancılar ve esirler oyunlara katılamaz, kadınlar sahaya seyirci olarak dahi giremezdi. Gizli olarak sahaya girebilen kadınlar yakalandıkları taktirde yüksek bir tepenin üzerinden atılarak öldürülürlerdi. Oyunlar sırasında tek kadın olarak Demeter Rahibesi katılabilirdi. Tarihçiler bu durumu Pelops'un babası tarafından öldürülmesi sırasında olayı bildiği sanılan yöre rahibesinin temsil edilmesine bağlamışlardır (Şentürk, 2007: 220, Özdilek, 2007: 220).

beraberinde getirmiştir. Modern Olimpiyat oyunları uluslararası bir nitelikte olup bütün dünya ülkelerinin iştiraki ile gerçekleştirilmektedir. Modern Olimpiyatlar renk, sınıf, politik farklılık, inanç farklılığı gözetmeksizin tüm insanlığa hitap etmiştir. Dolayısıyla her türlü ayrımcılığın reddi sağlanmıştır. Olimpiyatlara gönüllü katılım, evrensellik, amatörlizm ve fair play gibi fikri planda yeni unsurlar ortaya çıkmıştır. Ayrıca yeni spor dalları olimpiyat oyunları içerisinde yerini almıştır. Modern Olimpiyatlar dostluğa, iş birliğine önem veren barışçı ve insancıl bir organizasyon olarak dünya üzerindeki yerini almıştır. Eski Yunan olimpiyatlarının amacı kazanmak iken Modern Olimpiyatlarda centilmenliğin, dostluğun önemi vurgulanmıştır.² Eski oyunlar her dört yılda bir aynı yerde tekrarlanırken Modern Olimpiyat oyunları her dört yılda bir dünyanın bir başka şehrinde organize edilerek tüm dünyaya mal edilmektedir (Serdaroğlu, 2002: 27-28).

1.3.Modern Olimpiyatların Doğuşu

Modern Olimpiyatların ortaya çıkış süreci ve yaşanan gelişmelere baktığımız zaman: 1863 yılında Paris'te İtalyan kökenli ve aristokrat bir Fransız ailesinin çocuğu olarak dünyaya gelmiş olan Baron Pierre de Coubertin'in yapmış olduğu çalışmalar öne çıkmaktadır. Baron Pierrede gerçek anlamda Modern Olimpiyat oyunlarının kurucusu olarak kabul edilmektedir. Antik oyunların yapıldığı Olimpia antik kentinin o dönemde açığa çıkarılmasından sonra eski olimpiyat oyunları Coubertin dikkatini çekmiştir (Serdaroğlu, 2002: 26).

Hayatı, çalışmaları ve eserleri hakkında kısaca bilgi sahibi olduğumuz Coubertin, olimpiyat oyunlarının yeniden oynanması üzerine fikri çalışmalar yapmıştır. Yapmış olduğu çalışmaların neticesinde Coubertin, Eski Yunan olimpiyatlarına hakim olan düşüncüyü Modern Çağ'a uydurmuştur. Coubertin tüm insanların birbirlerini daha iyi tanımak ve birbirlerine yaklaşmak amacıyla olduğunu görmüş; insanları ticari ve diğer organizasyonlar yolu ile

²Antik dönemde sporcuların ödüllendirilmesi günümüzden farklı olmuştur. Antik dönemde Sporcular daha çok gurur milliyetçilik ve dini onur için yarışarlardı. Herodotus The Histories adlı eserinde Olimpiyat şampiyonlarının taç ile ödüllendirildiğini belirtmiştir (Tekin, 2014: 135, Tekin, 2014: 135).

birbirleriyle ilişki kurma, rekabet etme, yakınlaşma ve yarışma olanakları aramıştır. Ancak uluslararası yarışma ve rekabetin makul bir çerçeve içinde tutulması gerekliydi. Coubertin, amacına ulaşma yolunda sportif rekabetin önemini fark etmiştir. Bunun üzerine 25 Kasım 1892’de Sorbonne Üniversitesi’nde Fransız Spor Kulüpleri Birliği’nin (USFA) 5.yıl dönümünü kutlamak için organizasyon düzenlenmiştir. Bu organizasyonda ilk kez barışa ve halkların birbirlerini anlamalarına hizmet edecek uluslararası spor şöleni olarak olimpiyatlardan bahsetmiştir. (Yıldıran, 2014: 563-565)

USFA’nın genel sekreteri olarak Baron Pierre de Coubertin açılış konuşmasında *“Antik Olimpiyatların Modern bir tarzda yeniden yapılmasının karar altına alınmasını isterim. Bu nedenle de kürekçilerimizi, koşucularımızı başka memleketlere gönderelim ve onlardan sporcularının yurdumuza gelmelerini isteyelim . Geleceğin, hakiki hür spor alış verişini kabul ettiğimiz ve bütün dünyanın belli başlı şehirlerine mal edebildiğimiz gün olimpiyat oyunları ile barış davası yeni ve kuvvetli bir dost kazanacaktır.”* Denmiştir. Bu teklif alkışlarla karşılanmış ve toplantıda bulunan birçok yabancı spor uzmanı bunun büyük bir *“Tarihi spor olayı”* olacağını söylemişlerdir. Baron Coubertin dünyadaki ve özellikle de Avrupa’daki savaşların durdurulmasını istemiş, amatör ruhla ve sportmence yarışmalar yapılarak dünyanın barış içinde olması gerektiğini dile getirmiştir (Güçlü, 2001: 225).

Baron Pierre de Coubertin dünyadaki çatışma ve savaşların durması ve barış ortamının sürdürülebilir hale getirilmesini spor müsabakaları aracılığıyla sağlamak istiyordu. Bu barış ortamının M.Ö 776 yılında Yunan site devletleri arasında yapılmış olan barış antlaşması gibi uzun yıllar devam etmesini arzulamaktaydı. Bu amaç doğrultusunda ABD’li Prof. Sloane ve İngiliz Albay Herbert ile birlikte çalışmalarını sürdürerek *“amatör spor”* ve sporculuğun belirlenmesi üzerine yeni tasarılar hazırlayarak Olimpiyat Oyunlarının şekil ve yöntemlerini belirlemişlerdir.³ (Serdaroğlu, 2002: 26).

³ Amatör, “bir işi Para kazanmak için değil yalnız zevk için yapan, hevesli, meraklı kimse” anlamına gelmektedir. Profesyonel ise “bir işi kazanç sağlamak amacıyla yapan” kimse olarak tanımlanmaktadır (Özsoy, 2011: 68).

1.4. Modern Olimpiyatlara Hazırlık

Modern Olimpiyat fikrinin kabul görmesinden sonra önde gelen sportif organizasyon uzmanları ve pedagogları görüşmek üzere Sorbonne'deki toplantıya çağırılmışlardır. Bu toplantıda Modern Olimpiyatların kurulması ve bu oyunların amacı üzerinde durularak özellikle amatör sporculuğun tarifine çalışılmıştır. Kurulacak olimpiyat komitesinin hazırlık çalışmalarını yapmak üzere Fransa'dan Baron Pierre de Coubertin başkanlığında, Amerikalı Profesör Sloan ve İngiliz Herbert'ten kurulu bir komiteye yetki vermiştir. İlki Newyork'ta ikincisi Londra'da olmak üzere bu komitenin yaptığı toplantılarda hazırlanan olimpik prensipler, 16 Haziran 1894'te Paris'te dünyanın dört bir yanından gelen delegelerle çoğunluğu Fransız olmak üzere iki bin spor experinin katıldığı büyük bir kongrede açıklanarak oylamaya konulmuştur. Böylece Olimpiyatların düşünce ve felsefesi ortaya çıkmıştır. Bu toplantı sonucunda "Committee International Olimpique" (UOK) yani Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin kurulduğu açıklanmıştır (Serdaroğlu, 2002: 30).

Kurulan bu komite Olimpiyat oyunlarının prensiplerini belirtmiştir. Olimpiyat oyunlarının her dört yılda bir yapılmasına ve bu oyunlara dünyadaki bütün ülkelerin amatör sporcuları tam bir eşitlikle katılmasına karar verilmiştir. Bunun sonucunda müsabakalara katılacak olan sporcuların dostluk ve kardeşlikleri geliştirilerek olimpiyatlarda din, ırk ve politik etkinliklere yer verilmemesi kararı alınmıştır. Ayrıca bir olimpiyat oyunu yapılmayabilir fakat sırası ve dörder yıllık arası değiştirilemez hükmü konulmuştur. Olimpiyat oyunlarının birincisinin 1896'da Atina şehrinde yapılmasına karar verilmiştir. Her olimpiyat oyunun yapılacağı şehri seçme hakkı Uluslararası Olimpiyat Komitesine verilmiştir.

UOK daimi olup, temsil olunan her ülkeden en az bir ve en çok üç üye, başkan tarafından seçilir. Bu nedenle olimpiyat oyunlarına katılacak her ülkede, Milli Olimpiyat Komitesi kurulması zorunludur. Olimpiyat oyunlarına katılacak her ülke sporcuların amatörlük nitelikleri, o ülkenin Olimpiyat Komitesi tarafından onaylanır (Serdaroğlu, 2002: 27-28).

İKİNCİ BÖLÜM

LONDRA OLİMPİYATLARI

2. 1948 Londra Olimpiyatları

2.1.Olimpiyatlar Öncesi Londra

Olimpiyat oyunları 2. Dünya Şavaşı nedeniyle verilen 8 yıllık zorunlu ara sonrası Londra’da düzenlenmiştir. Olimpiyat oyunlarının başlayacağı tarih yaklaştıkça Londra’da gazetelerin, insanların, siyasilerin, toplumdan her kesimden insanların günlük meselesi bu konu olmuştur. Olimpiyat oyunlarına hazırlanmak büyük maddi külfet getirdiği gibi aynı zamanda ekonomiyi canlandırması umulan bir rol de üstlenmiştir. Özellikle Savaş sırasında ekonomisi çok hırpalanmış İngiltere’nin bu organizasyona hazırlanabilmesi çok zor görünmüştür. Bu duruma İngiltere’nin müttefikleri dahi olumsuz bakmıştır. Aynı yıl ocak ayında İsviçre’nin Morritz şehrinde gerçekleştirilen kış olimpiyatları için İngiltere, sporcularının kullanımı için günde yirmi İngiliz Sterlini gibi küçük bir bütçe ayırarak sporcuları olimpiyatlara gönderebilmiştir. Bu yüzden İngiliz sporcuları en ucuz yerlerde kalmış ve diğer sporcuların yapmış oldukları davetlere masraf çıkmaması için icabet etmemişlerdir. İngiliz sporcularının müsabakalar boyunca böyle bir duruma maruz kalmaları tüm İngiliz halkını derinden etkilemiştir . Bu durum İngiliz halkı üzerinde ikinci dünya savaşı sonrası yüklenilmiş olan vergilerden daha ağır bir tesir uyandırmıştır. Bu örnek ise Olimpiyatlara hazırlığın tamamlanamayacağı endişelerini güçlendirmiştir. (Cumhuriyet 19 Temmuz 1948: 1).

İngiltere cephesinde hakim olan düşünceye baktığımızda ise İngiltere, tertiplenen olimpiyatları bozulan ekonomisine bir kurtuluş reçetesi olarak görmüştür.⁴

⁴ İkinci Dünya savaşı boyunca İngiltere büyük ölçüde ABD kongresi’nin 11 Mart 1941’de kabul ettiği ödünç verme ve kiralama yasası çerçevesinde İngiltere’ye verilen 31 milyar dolarlık yardım ile ayakta durabilmiştir. Amerika bu parayı borç olarak vermiş olmasına rağmen İngiltere bu borcu tamamen ödeyememiştir. Japonya’nın Pasifikte teslim olduktan bir hafta sonra ABD Başkanı Truman 48.5 milyar dolar tutarında yardım yapılan ödünç verme ve kiralama yasası’nı yürürlükten kaldırmıştır. Amerika yardımının kesilmesi İngiltere’yi çok zor durumda bırakmıştır. Diğer Avrupa Ülkeleri olduğu gibi İngiltere ekonomisi de savaştan büyük zarar görmüştür. Altın ve dolar rezervleri tükenmiş ve sanayisi

Çünkü son düzenlenen Berlin Olimpiyatları'na Hitler Almanyasına rağmen altmış bin seyircinin katılmış olması İngiltere açısından memleketlerine en az yüz yirmi bin ziyaretçinin gelmesi beklentisini doğurmuştur. İngilizlerin ek vonomisini düzeltebilmesi için bu kaçınılmaz bir fırsat olmuştur . Bununla beraber İngiltere, doğal olarak dönemin şartları dahilinde olabildiğince cömert ve misafirperver bir tutumla ziyaretçilerini karşılamıştır (Cumhuriyet 19 Temmuz 1948: 1-3).

İngiltere, Wembley Stadyumu'nun ihtişamı içinde İngiliz toplumunun kültürünü. Gelen ziyaretçilere en iyi şekilde yansıtarak gönül kazanmak ve harp tehlikesinin tamamen bittiği mesajını vererek müsabakalar boyunca olimpiyatlara gelen misafirlere dostluk havasını yansıtmayı amaçlamıştır. Birçok milletten sporcunun katılması neticesinde bir barış ortamının oluşabilmesi. Gerek İngiliz halkı, gerekse dünya milletleri için olumlu bir hava oluşturabilecekti. Böylece İngiltere dünyaya hem barış mesajı vermiş olacak hem de Londra'ya gelecek olan yabancı ziyaretçilerin İngiltereye bırakacakları dövizle beraber bozulan ekonomisini canlandırma imkanı bulacaktır. (Cumhuriyet 19 Temmuz 1948: 1-3).

2.2. Olimpiyat Ateşinin Tarihi ve Meşalenin Londra'ya Götürülmesi

“Olimpiyat ateşi temiz ve yüce bir özlemin sembolü olarak yanar. Antik Olimpiyat oyunlarında ve o günün şartlarında gece yapılan törenleri aydınlatma ve tanrıya olan şükranın bir vesilesi olarak tapınaklarda meşale olarak yakılan bu kutsal ateş, günümüz Modern Olimpiyatlarının en önemli sembolü olmuştur.” (Şentürk, 2007: 222, Özdilek, 2007: 222)

Olimpiyat oyunları ateşinin yakılma töreni Olimpia arkeolojik bölgesindeki Hera Sunağında gerçekleşmektedir. Tören antik çağdan kalma kıyafetli rahibelerden oluşan bir tören alayının sunağa yürüyüp etrafını

yıpranmıştır. İngiliz hükümeti 1945 Eylül'ünde Washington'a bir heyet göndererek hibe yada çok düşük faizli kredi arayışı içine girmiştir. Yaklaşık üç aylık görüşmeler sonunda 6 Aralık 1945'te iki ülke arasında kredi anlaşması imzalanmıştır. Buna göre ABD İngiltere'ye eşit on beş taksitte ve yüzde iki faizle geri ödenmek üzere 14.4 milyar dolarlık bir kredi açmış, kredi'nin ilk beş yılı geri ödemesiz ve faizsiz olmuştur. İngiltere bu krediye karşılık egemenlikleri altındaki topraklarda ticareti ABD lehine kolaylaştırmışlardır. (Çağrı Erhan, 1996: 263-264).

sarmasıyla başlar. Ayine katılacak rahibelerin seçilmesi Yunan Olimpiyat Komitesi tarafından belirlenmektedir. Rahibelerin seçiminde gösterecekleri performans etkilidir. Olimpiyat ateşinin yakılmasında seçilmiş olan başrahibe güneş tanrısı Apollon'a seslenir ve iç bükey aynalar kullanarak güneş ışınlarının odaklanmasını sağlamış olur. Daha sonra seramik bir kapta ışınlar sayesinde tutuşan ateş Panatinaikos Stadyumu'na rahibe alayı ile birlikte taşınır. Böylece yapılmış olan tören dini bir sembolle başlamış olur. Yolda bulunan yabancı zeytin ağaçlarında bir süreliğine durulur. Küçük bir çocuk ağaçtan bir dal keser, bu dal barışın bir sembolü olarak müsabakaların yapılacağı alana getirilir ve birinci olan sporculara hediye edilir. Olimpiyat meşalesinin yakılmasına Modern dönemde ilk kez 1928 Amsterdam Olimpiyatları'nda başlanmıştır. 1936 Berlin Olimpiyatları'ndan itibaren ise olimpiyat ateşinin yakılması ardından müsabakaya katılan atletler tarafından dünyanın birçok yeri dolaşarak olimpiyatların yapılacağı yere getirilmesi geleneği başlamıştır. Olimpiyat meşalesi Antik oyunlar ile Modern Olimpiyatlar arasındaki devamlılığı sağlayan bir köprü niteliğindedir. Olimpiyat ateşi aynı zamanda İnsanoğlunun ateşe atfetmiş olduğu değerlerin bir göstergesidir. 1948 Londra Olimpiyatları'nda ise olimpiyat ateşi İkinci Dünya Savaşı sonrasında adeta barışın simgesi haline gelmiştir (Hürriyet 19 Temmuz 1948: 4).

Barışı simgeleyen meşalenin çeşitli ülkelere götürülmesi ile hem olimpiyat oyunlarına dikkat çekilmek istenmiş, hem de bu barış mesajı daha geniş kitlelere ulaştırılmıştır. Olimpiyat ateşinin farklı yerlere götürülmesi modern dönemde bir gelenek haline gelmiştir. Nitekim modern Olimpiyatlarda barışın simgesi olan olimpiyat meşalesi 1936'da Berlin Olimpiyatları'ndan itibaren dünyanın dört bir tarafına götürülerek gezdirilmeye başlanmıştır. Olimpiyat meşalesinin götürülmüş olduğu yerlere baktığımızda; 2000'de yapılmış olimpiyatlarda olimpiyat ateşi Avusturya çöllerinden develerle taşınmış, 2000'de Sydney Yaz Olimpiyatlarında meşale dalgıçlarla Büyük Bariyer Resifisine götürmüştü, 2008'de Pekin Olimpiyatları öncesi olimpiyat meşalesi Everest Dağının zirvesine çıkarılmıştır.

2006'da Kış olimpiyatları öncesi Meşale gondollarla taşınmış,

2014'te Soçi Kış olimpiyatları öncesi kuzey kutbuna götürülmüş, 1996-2000-2014 yıllarında Astronotlar eşliğinde olimpiyat meşalesi ateşsiz de olsa uzay istasyonuna götürmüş, 2014'te ise Soçi Kış Olimpiyatları öncesi olimpiyat meşalesi kuzey kutbuna götürülmüştür.

Londra Olimpiyat Meşalesi 16 Temmuz günü saat 13.00'te Eski Olimpiyat Stadı'nda resmi makamların huzurunda yapılan merasim Atina Arkeoloji Müzesinin Olimpiyat Komitesi emrine verdiği tarihi lambaya konulan olimpiyat ateşi güneş ışığından faydalanmak suretiyle tutuşturulmuştur. Olimpiyat ateşi on altı sporcu tarafından Baron de Coubertin'in naaşının bulunduğu mahale götürülmüştür. Burada görüyoruz ki olimpiyatlar aslına uygun ve geleneklerine sadık kalarak başlamış bulunmaktadır. Bundan sonra Yunan Olimpiyat Komitesinin başkanı Nicolas Idiz, Milletlerarası Olimpiyat Komitesi başkanı Enstrom tarafından gönderilen selam mesajını okumuştur. Olimpiyat meşalesi merasimi eski zamanın ruhunun yeni zamanlara naklini temsil eden ananeye uygun olacak bir şekilde cereyan etmiştir (Hürriyet 19 Temmuz 1948: 4).

Olimpiyat ateşinin bir kürsü üzerine yerleştirilmesinden sonra Yunan hükümet kuvvetlerine mensup bir asker ananeye göre üniformasını ve silahlarını çıkararak atlet kıyafetleri ile eski lambanın ateşinden olimpiyat meşalesini tutuşturmuş ve birinci koşucu meşaleyi ikinci koşucuya vermek üzere yola çıkmıştır. Böylece sönmez olimpiyat meşalesini 29 Temmuz'da 14. olimpiyat oyunlarının açılış işaretini vermek üzere Londra'ya götürülmesine başlanmıştır.

Pyragos'a giden yolun civarındaki köylerin halkı tarafından olimpiyat meşalesini taşımakta olan koşucuları heyecanla alkışlamış ve selamlamışlardır. Catacolo Limanı'na kadar meşaleyi otuz üç koşucu taşımıştır. Otuz dördüncü koşucu meşaleyi bir deniz teğmenine vermiştir. Meşaleyi alan teğmen de meşaleyi Hastings adındaki Yunan destroyerinin kumandanına teslim etmiştir. Destroyer bundan sonra Korfu'ya hareket ederek meşale orada otuz beşinci Yunan koşucusuna verilmiştir. Yunan koşucuları meşaleyi elden ele Korfu adasından geçirmiş ve White'sand Bay

adındaki bir İngiliz harp gemisine teslim etmiştir. İngiliz harp gemisi tarafından Bari'ye götürülecek olan meşale oradan Manş kıyılarına kadar nakledilmiş ve bu kıyılardan İngiliz harp gemisiyle Douvro 'ya getirilmiştir (Cumhuriyet, 20 Temmuz 1948: 3)

İngiliz koşucuları Douvrostan meşaleyi Wembley Stadyumu'na getirmişlerdir. Olympos dağında yakılıp İngiltere'ye kadar getirilen meşale Büyük bir uğultu arasında beyaz renk giyinmiş bir atlet tarafından taşınmış olimpiyat ateşi yakılmıştır. Bu ateş Wembley'de 14 Ağustos'a, yani oyunlar sona erinceye kadar yanmıştır (Akşam, 29 Temmuz 1948: 1).

2.3. Olimpiyatlarda İngiliz Hazırlıkları

Olimpiyat müsabakaları için İngiltere cephesindeki hazırlıklara baktığımızda; İngiltere olimpiyat hazırlıklarına iki sene öncesinde başlamış ve müsabakaların yapılacağı şehirler olimpiyatlara hazır hale getirilmiştir. Olimpiyat müsabakaları süresince sporcuların hazırlanacakları ve kalacakları yerler arasında Londra'nın önde gelen yerleşkelerinden Kraliyet ailesine ait olan Richmond Otel ve Uxbridge 'de yer alan İngiliz hava kuvvetlerine ait Westrayton dikkat çekmektedir (Cumhuriyet 19 Temmuz 1948: 1-3.)

İngiliz Milli Talebe Cemiyeti organizasyonun en iyi şekilde sürdürülebilmesi ve bitirilebilmesi için iki bin erkek ve iki bin bayan öğrenci bu işte istihdam edilmiştir. Bu öğrenciler kampta her türlü hizmette çalışmışlardır. Kimisi mutfakta, kimisi garsonlukta, kimisi süper marketlerde çalışırken kimisi de tercümanlık yapmıştır. İngilizler şehirdeki tüm sporcu ve misafirlere büyük nezaket ve hoşgörü ile yaklaşmışlardır. Şehre gelen her sporcuya verilen hüviyet varakası sayesinde sporcular istedikleri miktarda kumaş ve ayakkabıyı satın alabileceklerdi sporcular sağlanan bu kolaylıktan oldukça mutlu olmuştur (Akşam, 30 Temmuz 1948: 5).

Yiyecek tedarikinde de oldukça hassas davranan İngilizler, dominyolarından çok miktarda yiyecek getirmiştir. İrlanda'nın merkezi olan Dublin'deki atletizm kulübü Londra'da bulunan her sporcuya kahvaltısında ikişer tane yumurta verilmek üzere her gün uçakla on üç bin yumurta göndermiştir. Ayrıca burada sporcuların ihtiyaçlarını karşılamak üzere gazete

bayileri, kunduracılar, çamaşır yıkama ve temizleme servisleri, mutfaklar, yemek salonları, yazı odaları, oturma odaları, kahvehaneler, sinemalar vs. temel ihtiyaçları karşılayacak tüm imkanlarını tahsis etmişlerdir. Bu koşulları göz önüne aldığımızda İngiltere'nin düşünülenin aksine olimpiyatlara fazlası ile hazırlanmış olduğunu görmekteyiz ⁵ (Akşam 19 Temmuz 1948: 5).

2.4. Londra Olimpiyatları'nın Açılışı

Wembley Stadyumu'nda tarih 29 Temmuz 1948'i gösterdiğinde 14. Londra Olimpiyat Oyunları hazırlıkları tamamlanmıştır. Olimpiyatlar geleneğe uygun muhteşem bir merasimle açılmıştır. Şehirde bunaltıcı bir sıcak hava hakim olmasına rağmen açılışın yapılacağı stadyum erken saatlerden itibaren dolmuştur. Olimpiyat oyunları Türkiye saati ile 16.30'da açılmıştır. Wembley Stadyumu'na ilk olarak Milletlerarası Olimpiyat Komitesi üyeleri gelmişlerdir. Bu seçkin komite mensuplarının birçoğu, dönemin modası haline gelmiş olan silindir şapka giymişlerdir. İlk hareket kralın hassa süvari alayına mensup 14 borazancının sahada görülmeleri ile başlamıştır. Bundan sonra bandoya hassa alayının kırmızı ceketli, siyah pantolonlu seçme trampetçi ve gaydacıları iltihak etmiş ve kendilerini İskoçyalı gaydacılar takip etmiştir (Hürriyet, 30 Temmuz 1948: 1).

Tüm bu hazırlıklar esnasında ise İngiltere Başbakanı Attlee, İngiliz radyosuna çıkarak olimpiyatlara iştirak eden sporculara hitaben bir mesaj yayınlamıştır. Stadyumun bütün kapılarında izciler nöbet beklemiştir. Havanın bunaltıcı sıcağına rağmen merasim programa uygun bir şekilde İngilizlere has ciddiyet içinde açılmıştır.

Olimpiyatların açılışının ardından ise elli dokuz millete mensup dünyanın en seçkin beş bin atleti geçit resmine başlamışlardır.⁶ En önde

⁵İkinci Dünya Savaşı sonrası yaşanan zorluklar sonucu Londra da gıda maddeleri karneyle dağıtıyordu. Bütün bu zorluklara rağmen Olimpiyat oyunlarının yapılabilmesi için Londra halkının fedakarlığı takdir edilmiştir. Bu zor dönemde Olimpiyat köyü olmadığı için bayan sporcular Okullarda, erkek sporcular ise askeri tesislerde ağırlanıyordu. Fırınlarda pişen ekmeklerin kaliteli olanı misafirliklere verilirken Londra halkı esmer ekmek yiyordu. (Rıza Erdal, S.59).

⁶ Olimpiyat Oyunlarının açılış töreni sırasında, oyunlara katılan tüm sporcular Olimpiyat yemini eder. Bu yemini, organizatör ülkenin ünlü bir sporcusu, bütün sporcular adına yapar. "*Olimpiyat oyunların 'da Ülkemin şerefi ve sporun zaferi için kurallara uyarak dürüst yarışacağımıza ve gerçek sportmenlik ruhu içinde mücadele edeceğimize ant içeriz.*" Bu yemin 1920 yılında yapılan Anvers Oyunları ile Olimpiyat tarihinde yerini aldı. Yemini ilk kez Anverst'de, Belçikalı ünlü eskrimci Victor Boin etmiştir (Erdal, 2007:

bulunan Yunanistan milli ekibi seyirciler tarafından çokça alkışlanmışlardır. Yunanistanlı sporcular Kral Locasının önünden geçerken milli bayraklarını eğmek suretiyle İngiltere kralını selamlamışlardır (Hürriyet 30 Temmuz 1948: 6).

Resim 1: İngiltere Kralı Albert Frederick Arthur George Açılıшта (Report of the United States Olympic Committee 1948 games).

Afgan sporcular Yunanlı sporculardan sonra sahaya girmişlerdir. Afganlıların giymiş olduğu kıyafetler göz alıcı olmakla beraber, tüm milletlerin seyircileri tarafından dikkatle izlenmişlerdir. Bunun sebebi ise giydikleri kıyafetlerin, bunaltıcı sıcaklara uygun olmamasıdır. Afgan sporcuların kıyafetlerine baktığımızda sporcular siyah ceket, beyaz pantolon giymişlerdir. Başlarında ise kül rengi kürk kalpak bulunmaktaydı (Hürriyet 30 Temmuz 1948: 6).

Pakistanlı sporcuların geçitlerine baktığımız zaman atletler yeşil ceket ve beyaz pantolon giymişler, başlarına ise açık renkte yeşil sarık takmışlardır. Hemen arkalarından gelen Maltalı ve Suriyeli sporculara baktığımızda ise bir bayraktar ve bir atletten ibaret sporcu kabileleri ile sahaya çıkmışlardır (Hürriyet 30 Temmuz 1948: 6).

Türkiye Milli Takımında ise açılış töreninde ay yıldızlı bayrağı milli güreş ekibinden Muharrem Candaş taşımıştır. Türk Sporcuların giydiği kıyafetlere baktığımızda; mavi ceket ve gri pantolon giyerek gayet düzenli

19).

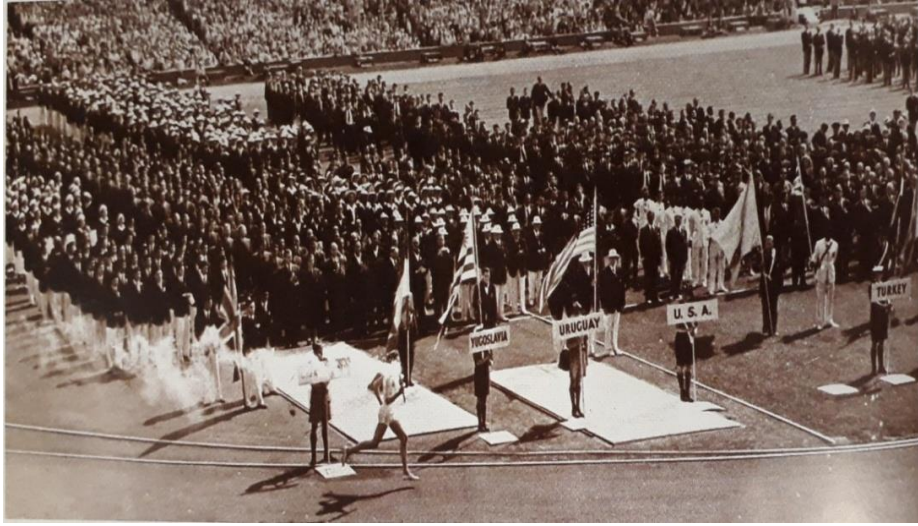
bir yürüyüş ile alandan geçmişlerdir. Daha alkışların ardı arkası kesilmeden hemen arkasından Amerika ekibi ilerlemiştir. Sahada en çok sporcusu bulunan Amerikalılar oldukça fazla alkış toplamışlar, Amerikalı sporcular kralı başla selamlamışlardır (Hürriyet 30 Temmuz 1948: 6).

Olimpiyat geleneklerine uygun bir biçimde, Wembley Stadyumu'na en son çıkan sporcu grubu ise İngiliz sporcuları olmuştur. İngilizler dört yüz elli sporcu ile sahaya çıkmışlardır. İngiliz atletleri siyah eşofman, ceket ve beyaz pantolon giymişlerdi. Wembley stadındaki seyirciler İngiliz takımını ayağa kalkarak büyük bir coşkuyla alkışlamışlardır. Ardından İngiliz Kralını selamlamak için bayrak indirmişlerdir.

İkinci Dünya Savaşı'nda Avusturya, düşman cephesinde yer almış olmasına rağmen, sporcuları sahaya çıktıkları sırada statta büyük bir alkış kopmuştur. Bu minval üzere olimpiyatların amacının hasıl olduğunu görmekteyiz. Avusturyalılar koyu yeşil ceket giyerek sahaya çıkmışlardır. Kanadalı erkek sporcular sahaya koyu mavi ceket ve gri pantolon ile Kanadalı bayan sporcular ise beyaz etek ile sahaya çıkmışlardır. Mısır spor takımı şeref tribünü önünden geçerken hafifçe bayraklarını eğmek suretiyle İngiltere Kralını selamlamışlardır. Çinli sporcular ise sahaya beyaz pantolon ve koyu mavi ceket giyerek çıkmışlardır. Özellikle beyaz pantolon ve mavi ceketin çok tercih edildiği görülmektedir. Diğer yandan sıcak havaya rağmen Afganlıların kalın giysileri de özellikle dikkat çekmiştir (Hürriyet 30 Temmuz 1948: 6).

Resim 2: Olimpiyatların Açılışı (Report of the United States Olympic Committee 1948 games).

Resim 3: Olimpiyatlar Açılışında Ülkelerin sıralanışı (İstanbuluoğlu, 2008: 192).

Resim 4: Açılış töreninde Türk kafilesi (İstanbulluoğlu, 2008: 193).

2.4.1. Müsabakaların Yapılmış Olduğu Sahalar

Londra’da bulunan yaklaşık altmış spor sahası olimpiyatlara katılacak olan sporcuların idmanlarını yapmaları için ayrılmıştır. Müsabakaların yapılacağı bazı sahalara baktığımızda ise Wembley, Empress Hall, Empire Pool, Harrings, Arsenal Harringra, Royal Regatta Kursu, Windsor Great Park, Arsenal Stadyumu, Selhurst Park Champion Hill, Dulwich White Hard Lane, Alderhot gibi sahalara dikkati çekmektedir.

Müسابakaların yapıldığı stadlara göz attığımızda Olimpiyat oyunlarının açılış - kapanış törenlerinin yapılmış olduğu Wembley Stadı “İmparatorluk Stadı” olarak da bilinir. Wembley stadyumu 1923 yılında seksen iki bin kapasiteli olarak yaptırılmıştır. Wembley Stadı; 1948 yılında Londra Olimpiyatları’na, 1966 yılında dünya kupası finaline, 1985 yılında Avrupa Kupası finaline ve benzeri birçok uluslararası organizasyona ev sahipliği yapmıştır. Wembley Stadı 2000 yılında kapanmış, 2003 yılında yıkılmış ve yerine 127 bin seyirci kapasiteli yeni Wembley Stadı inşa edilmiştir.

Empire Pool: 1948’de Londra Olimpiyatları’nda books, yüzme, dalış ve su topu müsabakalarına ev sahipliği yapmıştır.

Alderhot Stadı 1948’de Londra Olimpiyatları’nda atlama, binicilik,

eskrim, yüzme müsabakaların gerçekleştirildiği mekandır (Akşam 30 Temmuz 1948: 5).

2.4.2. Londra Olimpiyatlarında Beslenme

Londra Olimpiyatları'nın en önemli gündem konularından biri de hiç şüphesiz, dünyanın dört bir tarafından müsabakalara katılan sporcuların temel gereksinimleri ve beslenme ihtiyaçlarının giderilmesidir. Bu konunun bu kadar önem arz etmesinin sebeplerinin başında dünyanın farklı kültürlerinden gelen sporcuların çeşitli beslenme alışkanlıklarının olmasıdır. Bununla beraber sporcuların kendi ülkelerinde rahatlıkla elde edebildikleri lezzetlerin aynılarının veya benzerlerinin Londra şehrinde bulma imkanlarının kısıtlı olmasıdır. Ayrıca her milletin kendisine özgü damak tatlarının olması da beslenme problemlerini ortaya çıkmasında etkili olmuştur.

Hiç şüphesiz böyle bir durumun ortaya çıkması o dönemin koşulları ve dünya siyasetinde oluşan gelişim ve oluşumlardan bağımsız olamaz. Dünyanın o dönemdeki koşulları düşünüldüğünde çok kısa bir süre içerisinde iki büyük cihan harbinin yaşanması ile bu harpler neticesinde tüm dünyada büyük kıtlıklar, yokluklar, tahribatlar yaşanmıştır. İngiltere'deki olumsuz iklim koşullarının vermiş olduğu ürün çeşitliliği sıkıntısı, savaş sonrası yaşanan pahalılık, İngiliz yemeklerinin haşlama olarak yapılması ve milletlerin kendine özgü damak tatlarının olması gibi sebeplerden ötürü müsabakalara katılacak her ülke kendi yiyecek ihtiyaçlarını karşılamakla mükellef tutulmuştur (Atabeyoğlu, 2015: 52).

İkinci Dünya Savaşı'nın galibi ve dünyanın en güçlü devletlerinden olan ABD'nin sporcularının beslenmeye verdiği önem burada ayrıca üzerinde durulmaya değerdir. Türk Milli Takımının beslenmesine dair bilgi ileride verilmiştir. Amerikan kafilesinin olimpiyatlar için yapmış oldukları hazırlıkları incelediğimizde Amerikalılar Londra'ya gelirken beraberlerinde yumurta, tereyağı, çay ve çorbalık hülasalar getirmişlerdir. Ayrıca 25 ton sığır ve tavuk eti getirmişlerdir. Losenanchelos ekmek fabrikası ise iki günde bir Amerikalı sporculara götürülmek üzere uçakla taze ekmek ve dondurma

fabrikaları - soğuk hava tertibatlı uçaklarla - iki bin galon dondurma göndermeyi teklif etmişlerdir. Yapılan bu hazırlıklar incelediğimizde Amerikalıların hem olimpiyatlara hem de spora büyük önem verdiğini görmekteyiz. Olimpiyat müsabakalarının ardından spora verdikleri önemin meyvelerini müsabakalar sonunda en çok madalya kazanan taraf olarak göstermişlerdir (Cumhuriyet: 14 Temmuz 1948: 1-3). Olimpiyatlara katılmış olan yabancı takımlar İngiltere’de et, şeker, meyve ve çikolata gibi 300 tondan fazla yiyecek bırakmışlardır. Londra’da bırakılmış olan yiyecekler şehirdeki hastanelere dağıtılmıştır (Hürriyet 15 Ağustos 1948: 4).

2.4.3. Olimpiyatlarda Bilet Satışları

İngiltere’nin 14. Londra Olimpiyatları’na hangi ekonomik şartlar altında nasıl bir sıkıntı içerisinde hazırlanmış olduğu daha önce belirtilmiştir. İngiltere, tüm bu hazırlıklar neticesinde oluşan büyük giderlerin masraflarını karşılamak için olimpiyatlarda satışa sunmuş olduğu bilet satışlarının masraflarının karşılanmasını öngörmüştür.. Bu minvalde İngiltere’nin yapmış olduğu hazırlıklara baktığımızda olimpiyatlarda satışa sunulmak üzere toplamda 2 milyon 225 bin bilet bastırılmıştır. İngiltere daha olimpiyatlar başlamadan önce bu biletlerin yarısını satarak kısa zamanda 400 bin İngiliz sterlini kazanmıştır. Bu durum İngilizlerin beklentilerini fazlaca karşıladığını göstermektedir (Akşam, 28 Temmuz: 2).

Olimpiyat oyunları İngiltere’de günde ortalama 500 bin kişi tarafından izlenmiştir. Londra Organizasyon Komitesi satışlardan küçük bir miktar kar elde edildiğini dile getirmiştir (Özsoy, 2017: 97). Diğer taraftan elde edilen gelirin yapılan masrafların tamamını çıkartmaya yettiğini belirtilmiştir. Biletler satılırken stadlardaki koltukların yarısı İngiliz seyircilere ayrılmış kalan yarısı ise dünyanın farklı ülkelerinden gelen misafirlere tahsis edilmiştir (Akşam 25 Temmuz 1948: 3).

Londra’da Olimpiyat Oyunları son müsabakalarda hazır bulunan seyirci sayısı bakımından bir rekor kırmıştır. Bu oyunlarda bir buçuk milyondan fazla seyirci hazır bulunmuştur. Birçok millete mensup üç bin kadar sporcu için bir veda toplantısı tertip edilmiştir (Hürriyet 15 Ağustos

1948: 4).

2.4.4. Olimpiyatların Filme Alınması

1948 Londra Olimpiyatları'nın kayda alınması bu müsabakalar için ayrıcalık teşkil etmektedir. Nitekim Olimpiyatlardaki mücadeleyi içeren bir Fim yapılması planlanmıştır. Kraliçe Elizabeth'in düğününde kullanılmış olan son model televizyon makinesi ile iki saat on beş dakika sürecek olan bu filme İsviçre'de yapılan kış müsabakaları da eklenerek olimpiyatlardan üç hafta sonra dünyanın her tarafına gönderilmişti.⁷ Olimpiyat müsabakalarında böyle bir uygulamanın kullanılacak olması olimpiyatlara ayrı bir seyir katmıştır. Ayrıca belirtmek gerekirse olimpiyat müsabakalarında televizyonun ilk defa kullanılması 1936 yılı Berlin Olimpiyatları'na denk gelmiştir. Almanya'daki Berlin Olimpiyatları'nın açılışını Adolf Hitler yapmıştır. Nasıl bir hazin sondur ki barışı amaçlayan bu organizasyonun ardından birkaç sene geçmeden aynı Almanya, Polonya'yı işgal ederek İkinci Dünya Savaşı'nın başlamasına sebep olmuştur. Aslında özünde, dünya toplumların birlikteliğini, dostluğunu geliştirmek olan olimpiyatlara büyük bir korku ve gölge düşmüştür. Süresinin altı yılı bulduğu ancak etkisinin uzun yıllar hafızalardan silemediği dünya savaşı tüm milletler için bir yıkım yaratmıştır (Hürriyet 10 Temmuz 1948: 4). Diğer yandan basın mensupları Olimpiyatlara yoğun ilgi göstermiş. Olimpiyat müsabakalarını fotoğraflamak için yetmiş fotoğrafçı görevlendirilmiştir.⁸

⁷ 1948 Olimpiyatları ilk kez evlerde izlenme imkanı bulmuştur. İngiltere de o dönem için yaklaşık olarak 80.000 hanede televizyon bulunmaktaydı. BBC , yayın hakkı için 1000 pound ödeyerek tüm yayın haklarını satın almıştır. Türkiye de ise televizyon yayınları başlamamış olduğundan Olimpiyatlardaki gelişmelerin takibi radyo üzerinden yapılmıştır. (Özsoy, 2017: 97)

⁸ Türkiye'de halkın dikkatini çekmek maksadı ile 1932 Los Angeles ve 1936 Berlin Olimpiyatlarında çekilmiş renkli fotoğrafların yer aldığı sergiler açılmıştır (Akşam, 29 Temmuz 1948: 2).

2.5. Londra Olimpiyatlarında Takımlar

Londra Olimpiyatları'na dünyanın pekçok ülkesinden binlerce sporcu katılmıştır. Çalışma dönemin gazetelerine dayandığı için onlarda yer alan bilgiler bu açıdan oldukça kısıtlıdır. Bu sebeple aşağıda birkaç ülkenin takımları ile ilgili bilgiler sunulmuştur.

ABD Takımı: 14. Londra Olimpiyatları'nda Amerikalı sporcular olimpiyatların en kalabalık kafilesi olarak müsabakalara katılmışlardır. Temmuz ortasında yola çıkacak olan Amerikalı sporcular için toplamda yarım milyon dolarlık bir bütçe ayırmışlardır. Amerikalılar Illinois Üniversitesine mensup Dr. İ. K. Cureton adlı ilim adamını olimpiyatlara getirmiştir. Bu ilim adamı Olimpiyatlarda "Bir şampiyonun fizik yapısı nasıldır?" sorusuna cevap aramaya geldiği belirtilmiştir.

Tüm bu hazırlıklar ve çalışmalar gösteriyor ki Amerikalılar hem olimpiyatlara hem de spora büyük önem vermişlerdir. Spora verdikleri önemin meyvelerini müsabakalar sonunda kazandıkları başarılarla göstermişlerdir. Buna göre müsabakalar sonucunda Amerika; otuz sekiz altın, yirmi yedi gümüş ve yirmi bronz madalya kazanarak sekiz yüz puanla olimpiyat müsabakalarında şampiyon takım olma başarısını göstermiştir (Cumhuriyet 14 Temmuz 1948: 1-3).

İsveç Takımı: Londra Olimpiyatları'na gelen İsveç güreşçileri hiç şüphesiz güreşteki başarılarından dolayı Türk güreşçilerinin en büyük rakibi olmuştur. Müsabakalara katılan İsveç güreşçileri yedisi serbest güreşte yedisi grekoromende olmak üzere toplamda on dört güreşçi ile müsabakalara katılmış ve müsabakalar sonucunda toplamda on yedi altın on iki gümüş on yedi bronz alarak ikiyüz altmış sekiz puanla olimpiyat müsabakalarında Amerika'nın ardından dünya ikincisi olmuştur (Akşam, 25 Temmuz 1948: 2).

Mısır Takımı: Londra Olimpiyatları'nda Mısır'a baktığımızda olimpiyat müsabakaları için yaklaşık beş yüz bin lira tahsisat ile beraber yaklaşık 150 kişilik sporcu kafilesini Londra'ya göndermiştir. Olimpiyat oyunları

başlamadan 10 gün önce İngiltere'ye gelen Mısır yüzücüleri ile atlayıcıları günde 4 saat çalışarak idman yapmışlardır. Mısır'ın üç kişilik atlama takımının çalıştırıcısı, memleketini 1936 Berlin Olimpiyatları'nda temsil etmiş olan Dr. Kemal Ali Hasan takımından çok ümitlidir. Mısır takımı 2 altın, 2 gümüş ve 1 bronz madalya kazanarak Olimpiyatları 18. sırada tamamlamıştır (Akşam, 25 Temmuz 1948: 2).

Olimpiyat müsabakalarına katılan takımlara baktığımız'da başta Amerika olmak üzere tüm takımlar yapmış olduğu hazırlıklarla Olimpiyatlar'dan başarılı bir şekilde ayrılmayı hedeflemişlerdir. Olimpiyatlara katılan sporcuları ve ayrılan bütçeleri incelediğimizde 360 sporcu kafilesi ve yarım milyon bütçe ile katılan Amerikalılar Olimpiyatlarda birinci takım olarak büyük başarılar elde etmiştir. Mısır takımı ise 150 kişilik bir sporcu kafilesi ile olimpiyatlardaki yerini alarak müsabakaları 18. tamammıştır. Türkiye Olimpiyat kafilesine baktığımızda 57 sporcu ile katılmış olduğu olimpiyatlarda 12. olarak Olimpiyat tarihin'deki en önemli başarısını elde etmiştir.

Londra Olimpiyatları Madalya Sıralaması:

1. ABD: 800 puan 38 altın, 27 gümüş ve 20 bronz madalya.
2. İSVEÇ: 268 puan 17 altın 12 Gümüş ve 17 bronz madalya.
3. Fransa: 172 puan 9 altın 7 gümüş ve 13 bronz madalya.
4. İNGİLTERE: 164 puan 3 altın 14 gümüş ve 6 bronz madalya.
5. İtalya: 151 puan 8 altın 11 gümüş ve 8 bronz madalya.
6. Macaristan: 138 puan 9 altın 5 gümüş ve 9 bronz madalya.
7. Danimarka: 117 puan 5 altın 6 gümüş ve 9 bronzmadalya.
8. Hollanda: 107 puan 5 altın 2 gümüş ve 9 bronz madalya.
9. Finlandiya: 80,5 puan 5 altın 4 gümüş ve 3 bronz madalya.
10. İsviçre: 73,5 puan 3 altın 8 gümüş ve 4 bronz madalya.
11. Avustralya: 73 puan 3 altın 16 gümüş ve 5 bronz madalya.

12. Türkiye: 64 puan 6 altın 4 gümüş ve 2 bronz madalya.
13. Norveç: 59 puan 1 altın 4 gümüş ve 2 bronz madalya.
14. Arjantin: 56 puan 3 altın 3 gümüş ve 1 bronz madalya.
15. Belçika: 56 puan 2 altın 2 gümüş 2 bronz madalya.
16. Çekoslovakya: 42 puan 6 altın 1 gümüş madalya.
17. Kanada: 38 puan 1 altın 2 bronz madalya.
18. Mısır: 31 puan 2 altın 2 gümüş ve 1 bronz madalya.
19. Avusturya: 29 puan 1 altın 3 bronz madalya.
20. Meksika: 29 puan 2 altın 2 gümüş madalya.
21. G. Afrika Birliği: 23 puan 2 altın 2 gümüş ve 1 bronz madalya.
22. Jamaika: 25 puan 1 altın 2 gümüş madalya.
23. Yugoslavya: 17 puan 2 gümüş madalya.
24. Kore: 15 puan 2 bronz madalya.
25. Uruguay: 15 Puan 2 gümüş 2 bronz madalya.
26. Polonya: 10 puan 1 bronz madalya.
27. Peru: 7 puan 1 altın madalya (Cumhuriyet, 16 Ağustos 1948: 2).

2.6. Londra Olimpiyatları'nın Kapanışı

14. Londra Olimpiyatları'nın kapanış merasimi en az açılış merasimi kadar muhteşem olmuştur. 15 Ağustos günü kapanış merasiminin yapılacağı Wembley Stadı ve çevresini bir buçuk milyon seyirci doldurmuştur. Kapanış merasiminde şeref kürsüsüne çıkmaları için sahaya ilk önce binicilik müsabakalarının şampiyonları davet edilmiştir. Şeref kürsüsünün üst kısmına Fransız Yüzbaşı Chevallier çıkmıştır. Fransız binicinin sağında ve solunda Amerikalı ve İsveçli biniciler yer almışlardır. Daha sonra olimpiyatlara katılan elli dokuz milletten sporcular çıkmışlardır. Beri taraftan şeref tribünü de hınca hınç dolmuştur. Bu tribünde Edinburgh Dükü ve Düşesi Prens Bernhardt ile Prenses Juliana; Vikont, Vikontes, Mounthbatten, Lewis Douglas, Herbert Morison Bebin ve eşi yer almışlardır (Cumhuriyet, 15 Ağustos 1948: 4).

Dereceye giren sporculara madalyaları takdim edildikten sonra merasimlere tam olarak başlanmıştır. Elli dokuz milletin bayraklarını taşıyan sporcular açılış gününde olduğu şekliyle sırayla çıkmışlardır. Sahaya ilk önce Yunanistanlı sporcular ellerinde milli bayrakları ile çıkmışlardır. En sonda ise İngiliz sporcular bayrakları ile çıkmışlardır. Kapanış merasimlerinde sahaya ilk Yunan sporcuların çıkması olimpiyatların tarihine atıfta bulunularak onlara karşı minnettarlığın bir göstergesi olmuştur. Sahaya en son İngilizlerin çıkması ev sahibi takımın misafirlerine karşı centilmenliklerinin bir göstergesi olmuştur (Cumhuriyet, 15 Ağustos 1948: 4).

Sahaya çıkan elli dokuz milletten sporcular, şeref kürsüsünün önüne gelerek yarım daire şeklinde dizilmişlerdir. Bu kürsüde Milletlerarası Olimpiyat Komitesi Başkanı Edstrom ile komite üyeleri yer almışlardır. Olimpiyat bayrağının göklere yükselmesi ile beraber komite başkanı Edstrom kapanış konuşmasını yapmıştır. Olimpiyat Komitesi Başkanı Edstrom' un kapanış konuşmasının ardından toplar atılmaya başlamıştır. Beş halka halinde bulunan olimpiyat bayrağı kraliyet muhafız kıtalarına mensup askerler tarafından borozanların nağmeleri eşliğinde indirtilmiştir.

Olimpiyatların kapanışıyla mukaddes olimpiyat meşalesi de söndürölmüş bu esnada büyük bir koro olimpiyat marşını okumuştur (Cumhuriyet, 15 Ağustos 1948:1-4).

Böylelikle dünya spor tarihinde unutulmaz bir hatıra daha muhteşem bir şekilde sona ermiştir. Bu kadar kapsamlı bir kapanıştan sonra olimpiyatlarda harcanmış olan masraflar fazlası ile çıkmış, olimpiyat gelirlerinin bir kısmı Londra'daki amatör kulüplere dağıtılmıştır. Olimpiyatların sona ermesi ile beraber 1952 Olimpiyatlarına ev sahipliğini kazanan Finlandiya müsabaka hazırlıklarına başlamıştır. Bunun üzerine İngiliz Olimpiyat Komitesi'nden kendilerine yardımcı olabilmeleri için uzman bir ekip talep etmişlerdir. İngiliz Olimpiyat Komitesi bu talebi kabul etmiştir (Hürriyet 15 Ağustos 1948: 4).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. 1948 LONDRA OLİMPİYATLARINDA TÜRK MİLLİ KAFİLESİ

3.1. Osmanlı Olimpiyat Cemiyetinin Kurulması

II. Abdülhamit'in 24 Temmuz 1908'de Manastır ve İstanbul'da II. Meşrutiyet'i ilan etmesi üzerine dernek kurmak serbestleşmiştir. Bunun üzerine başta Beşiktaş, Galatasaray ve Fenerbahçe olmak üzere birçok kulüp tescillerini yaptırmışlardır. Uluslararası Olimpiyat Komitesi Türkiye Temsilcisi Selim Sırrı Tarcan da Osmanlı Olimpiyat Cemiyetini kurmak için çalışmalara başlamıştır. Kendisi öğretmen olduğu için cemiyet başkanlığına gazeteci Ahmet İhsan Tokgöz'ü uygun görmüştür. Genel sekreterlik görevini Tarcan üstlenirken üyeliklere Hasip Bayındırılıoğlu, Asaf Bey ve Cevat Rüştü Bey kardeşler getirilmişlerdir. Böylece Osmanlı Olimpiyat Cemiyeti kurulmuştur. Fakat müsabakalara ayıracak bir bütçesi olamamıştır (İstanbulluoğlu, 2008: 16). Para sorununu halledebilmek için Olimpiyat Komitesi Başkanı Selim Sırrı Tarcan, o dönemde yayınlanan "İkdam" ve Sabah gazetelerine "Sporseverler ve Yardımseverler Aranıyor" şeklinde ilan vermiştir. Bu ilanlar sonucunda yurdumuzda ilk kez sponsor ve sporcu bulma arayışı başlamışsa da Selim Sırrı Tarcan bu dönemde sponsor bulamamıştır. Bu duruma rağmen Ermeni asıllı iki Osmanlı vatandaşı Mıgırdiç Mıgıryan ve Vahram Haret Papazyan, olimpiyata katılmak için başvurmuşlardır. İki Robert Koleji öğrencisi, gerekli belgeleri Selim Sırrı Tarcan'dan aldıktan sonra kendi olanakları ile İsveç'te Olimpiyatlara katılmışlardır⁹ (İstanbulluoğlu, 2008: 106)

⁹ 1912'de Stockholm'de yapılmış olan Olimpiyatlarda Osmanlı Olimpiyat Cemiyeti'ni temsilen katılmış olan Vahram Papazyan; Stockholm; cadde ve sokaklarının bir çok milletten bayraklarla süslü olmasına karşın Türk bayrağını görememiştir. Bunun üzerine Osmanlı Sefiri Ahmet Bey'e başvurarak cadde ve sokaklarda Türk bayrağı asılmadığı takdirde müsabakalara katılmayacağını bildirerek tepkisini göstermiştir. Bir süre sonra sefir gerekli temasları gerçekleştirerek Türk bayrağının yerini almasını sağlamıştır. (İstanbulluoğlu, 2008: 107).

Vahram Papazyan, ay yıldızlı forması ile 800 ile 1500 metre yarışlarına katılmıştır. 48 atletin katıldığı 800 metre yarışlarında altıncı seride, 45 atletin katıldığı 1500 metre elemelerinde yedinci seride koşmuştur. İki yarışı da tamamlayamamış olan Papazyan 1954'te Amerika'dan yolladığı mektubunda Stockholm anılarını anlatırken, 1500 metre yarışını son metrelere kadar önde götürdüğünü ancak aşırı heyecandan bayıldığını bildirmiştir (Atabeyoğlu, 2004: 106).

Kaynaklarda Olimpiyat oyunlarına iki ermeni genci ile katılmış olduğumuz yer almaktadır. Fakat yapılmış olan bazı araştırmalara göre 1908 yılında yapılmış olan Londra Olimpiyatlarına da bir Osmanlı gencinin katılmış olduğu görülmektedir. spor yazarı ve tarihçi olan Cem Atabeyoğlu ile yakın arkadaşı Haluk San Olimpiyat oyunlarına katılan ülkelerin kaç sporcu ile katıldıklarına dair bir belge incelerken 1908 yılında Londra Olimpiyatlarına Türklerin bir sporcu ile katıldıklarına rastlamışlardır. Bu olağanüstü denilebilecek bilginin doğruluğunu teyit etmek amacı ile durumu Olimpiyat komitesi kurucularından Selim Sırrı Tarcan ile paylaşmışlardır. Fakat konu hakkında bir netice elde edememişlerdir. Bu durum üzerine Cumhuriyet gazetesi spor servisi şefi olan Cem Atabeyoğlu 1908 Londra Olimpiyatlarına katılmış olan sporcu hakkında bilgiye ulaşmak için gazeteye ilan vermiştir. Bir süre sonra Londra büyük elçisi Suat Hayri Ürgüplü'nün Londra Olimpiyat arşivlerinden yaptırmış olduğu araştırmalar sonunda Pierre de Coubertin İstanbul ziyareti esnasında kendisine mihmandarlık yapmış olan Galatasaray lisesi öğrencilerinden Aleko Mulas adında bir genci Jimnastik dalında Olimpiyat oyunlarına götürmüş olduğu bilgilerine ulaşılmıştır (Atabeyoğlu, 2004: 9-13).

3.1.1. Türk Sporcuların Olimpiyat Öyküsü

Modern Olimpiyat oyunlarının kurucusu Pierre de Coubertin 1800'lü yılların sonlarında sosyal ve siyasal anlamda çöküntü yaşayan ülkesinin kurtuluşunu Fransız gençlerinin ahlakını güçlendirecek, inançlarını sağlamlaştıracak; karakterli, bedenen güçlü ve cesur bir eğitim sisteminde görmüştür. Aynı şekilde Atatürk'ün de sporun bu yönüne önem verdiği

bilinmektedir. Atatürk 'ün ölümünde Fransızların dünyaca ünlü günlük spor gazetesi ‘‘Lauto’ da yayınlanan makalede, Atatürk'ün spora verdiği önem şöyle anlatılmıştır:

‘‘Dünyada ilk kez beden eğitimini zorunlu kılan devlet adamı o oldu. Yalnızca kağıt üzerindeki nutuklarda değil uygulayarak yerine getirdi. Stadyumlar ve çeşitli spor merkezleri kurdurdu. Halkevlerinin spor kollarını şahsen denetledi. Ulusun geleceğine yön verdiği günden itibaren Türkiye’de spor gittikçe artan önem ve değer kazandı. ’’ (İstanbulluoğlu, 2008: 100).

Genç Türkiye Cumhuriyeti, Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarihinde ilk kez Paris 1924 Olimpiyat Oyunları’na resmen davet edildiğinde, Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı ile Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi yöneticileri, hükümetten yardım isteme kararı almışlardır. Bunun için bir heyeti Ankara ’ya göndermişlerdir. 1923 Ağustosunda Ankara ’ya gelen İdman Cemiyeti Başkanı Ali Samiyen önce Milli Eğitim Bakanı İsmail Safa Özler ile görüşmüştür. Ardından Başbakan İsmet İnönü’yü ziyaret ederek gerek İdman Cemiyetleri İttifakı Örgütünün ülkede gelişimi gerekse Türkiye’nin Paris 1924 Olimpiyatına katılımı için hazırlanan bir raporu sunmuştur. 18 Ağustos 1923 tarihli hükümet programında şu cümleler yer almıştır. *‘‘Milli Eğitim’in görevlerinden birincisi çocukların eğitim ve öğretimi ikincisi halkın eğitim öğretimi, üçüncüsü milli yıldızların yetiştirilmesi için gerekli araç gereçlerin belirlenmesi ve sağlanmasıdır’’* (İstanbulluoğlu, 2008: 100).

Bu arada TMOK Genel Sekreteri IOC Türkiye temsilcisi Selim Sırrı Bey hükümet programına bir yıl süreli beden eğitimi okulunu koydurma başarısını göstermiştir. Önce 1.Dünya Savaşı ardından Millimücadele de Avrupalı devletler ile savaş yaşayan Türkiye için Paris Olimpiyatına katılmanın politik açıdan da büyük yarar sağlanacağını gören yöneticiler bu teklifi kabul etmişlerdir. 16 Ocak 1924’te 171 sayılı bakanlar kurulu kararı şöyledir:

‘‘Türk gençlerinin spor karşılaşmaları yolu ile Avrupa

sporcuları ile sıkı ilişkide bulunmaları, spor faaliyetlerinin bilimsel kurallara uygun düzenlenmesi konusunda Avrupalı uzmanlardan yararlanılması zorunluluktur. 1924 Mayıs ayında Paris'te yapılacak olimpiyat yarışmalarına Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı da davet edilmiştir. Bu yarışmalara katılmak Türkiye için faydalı olmuştur. Memleketimizde sporun gelişmesi ve yaygınlaşması, bu gibi uluslararası yarışmalara katılmakla mümkün olmuştur. Bu yüzden Türk gençlerinin uluslararası yarışlara girebilecek biçimde eğitmek ve geliştirmek üzere gereken uzmanların Avrupa'dan getirilmesine ve adı geçen olimpiyat yarışmalarına Türk sporcularının da katılımını sağlamak için harcanmasına gerek görülen 17.000 TL'nin acilen Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı'na ayrılmasına karar verilmiştir. (İstanbulluoğlu, 2008: 21).

1924 Paris Olimpiyat oyunları'nda Türkiye; futbol, atletizm, eskrim, güreş ve halter branşlarında toplamda 22 sporcu katılmıştır. Sporcularımızı Olimpiyat oyunlarına hazırlamak için Amerika'dan atletizm, İngiltereden futbol, Macaristan'dan güreş antrenörleri getirilmiştir. Güreş müsabakalarındaki en iyi sporcumuz olan Tayyar Yalaz ilk iki maçında Fransız ve İspanyol rakiplerini tuşla yenmesine rağmen üçüncü maçında Finli rakibi Westerlund ile güreştiği esnada kolundan sakatlandığı için rakibine yenilmiştir. Futbol müsabakalarında Çekoslovakya ile karşılaşan Milli Takımımız rakibine 5-2 yenilerek sahadan ayrılmıştır. Türkiye'nin madalya kazanamadığı Paris Olimpiyatları'nda 99 madalya ile Amerika birinci gelirken Amerika'nın ardından 37 madalya ile Finlandiya ve Fransa gelmiştir (Serdaroğlu, 2002: 80-81).

1928 Amsterdam Olimpiyat oyunlarında futbol, bisiklet, eskrim, güreş ve halter olmak üzere 5 branşta 38 sporcu ile katılmıştır. Amsterdam Olimpiyatları'nda en iyi başarı 67 kilo'da yarışan Tayyar Yalaz'ın yapmış olduğu beş karşılaşma'nın dördünü kazanarak olimpiyatlarda dördüncü olmasıdır. Amsterdam Olimpiyatları'nda diğer branşalarda başarı elde edilememiştir (Serdaroğlu, 2002: 86).

Türkiye 1932 Los Angeles Olimpiyat Oyunları'na çok masraflı olacağı gerekçesi ile katılamamıştır (Serdaroğlu, 2002: 90). Özellikle yeni kurulan Cumhuriyet'in ekonomik öncelikleri ve 1929 Dünya Ekonomik Buharanı'nın muhtemel etkileri bu kararda etkili olmuş olabilir.

1936 Berlin Olimpiyatları Türk Olimpiyat Tarihi'nde altın dönem olmuştur. Berlin Olimpiyatlarında, Türkiye Olimpiyat Kafilesi; basketbol, binicilik, bisiklet, eskrim, futbol, güreş ve yelken branşlarında toplamda 60 sporcu ile katılmıştır. Serbest güreş müsabakalarının da 78 kiloda Türkiye'yi temsil eden Ahmet Kireççi bronz madalya kazanmıştır. Ahmet Kireççi'nin ardından grekoromen'de 61 kiloda güreşen Yaşar Erkan ilk altın madalya'yı kazanarak Olimpiyat stadını dolduran yüzbinlere İstiklal Marşımızı dinletmiştir (Serdaroğlu, 2002: 94). Berlin'de elde edilen bu başarılar ülkemizde özellikle güreş sporuna verilen önemi arttırmış ve 1948 Olimpiyatları'nda alınan yüksek derecelere de başlangıç etmiştir.

3.1.2. 1948 Londra Olimpiyatlarında Sporcuların Seçimi

Londra Olimpiyatları için yapılan hazırlıklar ve müsabakalara götürülecek olan sporcuların belirlenmesi için Beden Terbiyesi Merkez İstişare Kurulu, Milli Eğitim Bakanı Tahsin Banguoğlu'nun başkanlığında toplanarak olimpiyatlara götürülecek sporcuların seçim çalışmalarına başlamıştır. Oluşturulan komisyon olimpiyatlara götürülecek olan sporcuların öncelikle hareket tarzları ve ahlaklı bir şekilde temsil edebilecek vasıfta olmalarına dikkat etmiştir. Olimpiyatlara götürülmek üzere 13 Atlet, 6 Binici, 6 Eskrimci, 4 Binici, 12 Futbolcu ve 16 Güreşçi olmak üzere toplamda 57 sporcu götürülmesi kararlaştırılmıştır.

Müsabakalar süresince Türk sporcularının başlarında bulunan Beden Terbiyesi Genel Müdürü Vildan Aşır Savaşır ve Kfile Başkanı Ulvi Yenal sporcular hakkında Akşam Gazetesi'ne vermiş oldukları bir röportajda Türk sporcularının kıl kadar bile disiplin dışına çıkmadıklarını her fırsatta dile getirerek Londra gibi içkisi ve viskisi bol bir memlekette Türk sporcuları bunları tercih etmeyip ayran ve maden suyu içmelerini üzerinde durarak paylaşmışlardır. (Akşam Gazetesi: 21 Ağustos 1948: 5).

3.1.3. Türk Kafilesinin Beslenme Hazırlıkları

Olimpiyatlarda Türk kafilesi için yapılan hazırlıklara baktığımızda öncelikle yemeklerin pişirilmesiyle görevlendirilecek kişi belirlenmiştir. Buna göre Londra Olimpiyatları'nda Türk sporcularına yemek yapmak maksadı ile Milli Eğitim Bakanlığı, Ortaöğretim Genel Müdürlüğüne bağlı yatılı okullarında çalışan aşçı Mehmet Aksoy görevlendirilmiştir.

Erzak listesinin oluşturulması ve hazırlanması görevini Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü üzerine almıştır. Londra Olimpiyatları'na götürülmek üzere sporcuların beslenme ihtiyacını karşılamak maksadı ile oluşturulan listeye baktığımızda; Urfa yağı, Ayvalık zeytinyağı, makarna, pirinç, kuru fasulye, patates, peynir, sucuk, telkadayıfı, un vb. toplamda üç ton erzak hazırlanmıştır¹⁰ (Cumhuriyet, 26 Haziran 1948: 1-3).

Olimpiyatlara götürülen aşçıbaşı Mehmet Aksoy'un vermiş olduğu bir röportajda müsabakalara götürülen sporcuların çoğu İngiliz yemeklerini yemediklerini, bunun sebebinin ise yapılan yemeklerin haşlama tarzında (et haşlama, fasulye haşlama, patlıcan haşlama) yapılmış olmasıdır. Bunun üzerine birçok kfile kendi yanlarında getirdikleri aşçının yemeklerini yemiştir. Mehmet Aksoy yapmış olduğu yemeklerden ise şu şekilde bahsetmektedir:

“Tas kebabı, revani, pilav, makarna, muhallebi, sütlaç, imambayıldı... Fakat işin garip tarafı şu ki ecnebi sporcular, kendi aşçılarının yaptıkları yemekten çok bizim yemekleri beğeniyorlar ve Türk yemeği diye bizim sofralara koşuyorlardı. Tas kebabı, imambayıldı vesaire ecnebi aşçılardan birçokları ocak başına gelip Türk yemeklerinin pişirme tarzını öğrenmeye çalışıyorlardı. Diyebilirim ki Türk yemekleri lezzeti itibari ile olimpiyatlarda birinciliği almıştır” (Akşam, 21 Haziran 1948: 5).

¹⁰Türk kafilesi 200 kg pirinç, 50 kg makarna, 550 kg sığır budu, 300 kg kesme şeker, 65 kg çikolata, 30 kg reçel, 185 kg bisküvi, 100 kg kuru soğan, 72 kg un, 20 kg irmik, 5 kg nişasta, 5 kg pirinç unu, 40 kg zeytinyağı, 1800 adet yumurta, 1500 adet limon, 85 kg tereyağı, 60 kg margarin, 50 kg kaşar peynir, 150 kg kuru üzüm ve kuru incirden oluşan gıda malzemesi götürmüştür. Ayrıca İngiltere kişi başı 2500 kalorilik gıda malzemesi eklenmiştir: (Atabeyoğlu, 2015: 52).

Türk mutfağı gerek lezzeti ile gerekse de yöresel zenginliği ile Olimpiyatlarda da dikkatleri çekmiştir. Türk mutfağının bu kadar çeşitlilik göstermesi ve sevilmesinin sebebi Orta Asya'dan başlayıp Anadolu'ya kadar pek çok Medeniyetin kültürel birikimini ve çeşitliliğini barındırmasından kaynaklanmaktadır.

3.1.4. Türk Kfilesinin Londra'ya Gidişi

Londra Olimpiyat kfilesi farklı zamanlarda ve yollarla Londra'ya ulaşmıştır. Londra Olimpiyatları'na gidecek olan sporcuların ilk kfilesi kırk dört kişilik bir ekipten oluşmaktaydı. İlk kfile içinde futbolcular, atletler ve kfilenin idarecileri yer almaktaydı. 23 Temmuz günü İngiliz uçağı ile Londra'ya giden olan Türk kfilesi, Olimpiyat Tertip Komitesi tarafından karşılanmıştır. Tertip komitesinde yer alan Albay Russel bütün idareci ve sporcuların birer birer ellerine sıktıktan sonra onlara; *“Olimpiyat Oyunları için sizi şehrimizde ağırlamakla bahtıyarız, müsabakalarda başarılar temenni ederiz. Memleketimizde geçireceğiniz bu günlerin tatlı ve neşeli olmasını, aramızdan iyi intibalarla ayrılmanızı yürekten dileriz. Hepiniz Londra'ya hoş geldiniz.”* şeklinde hitapta bulunmuştur (Akşam, 24 Temmuz 1948: 5).

Bu hitaba karşılık olarak Türk kfilesi adına Suat Erler de Tertip Komitesine yolculuklarının çok iyi geçtiğini ve güzel memleketlerinden çok memnun kaldıklarını ve kendilerine gösterilen ilgiden dolayı teşekkür etmiştir. Bu konuşmaların ardından Kamp Kumandanı Adams tarafından karşılanan Türk kfilesi, Türk bayrağı taşıyan otomobillerle ve Albay Russelin refakatinde olimpiyatlarda ikamet edecekleri Cambridge Kampına götürölmüşlerdir. Ertesi gün ise Türk bayrağının çekilme töreni yapılmıştır. (Akşam, 25 Temmuz 1948: 1).

İkinci kfilesi ise 24 Temmuz sabahı saat 08.30'da Belçika uçağı ile Londra'ya hareket etmiştir. Kfile'de güreşçiler, bisikletçiler, iki eskrimci ve idareciler yer almaktaydı. Londra 'ya gelen ikinci kfile de Uxbridge'deki kamp alanına giderek burada hazırlıklara başlamıştır (Akşam, 25 Temmuz 1948: 2).

Olimpiyatlara katılmak üzere üçüncü spor kafilesi ise binicilik ekibi Tümgeneral Cevdet Bilgiş'in başkanlığında İstanbul vapuru ile Marsilya yolu üzerinden Londra'ya doğru yola çıkmıştır (Hürriyet, 10 Temmuz 1948: 2).

Türk Sporcuların Uxbridge'de çalışmalara başladıkları ilk günün sabahında Türk bayrağı büyük bir merasim ile çekilmiş ve ardından kamp kumandanı Mr. Adams, Türk sporcularının yanlarına gelerek sporcuları tebrik etmiştir. Kafile idarecilerinin futbol ekibi için hazırlamış oldukları program ise şu şekildeydi: Futbolcuların günlük programları sabahları yürüyüş, kültür, fizik çalışmaları; öğleden sonra ise istirahat. Saat 17.00' de futbol kafilesi başkanının konuşmasından sonra saha idmanından ibarettir. Türk atletleri için düzenlenen program ise sabah ve öğleden sonradır (Hürriyet, 25 Temmuz 1948:6).

Kampta Türk sporcuların başta Amerika ve diğer ülkelerin sporcuları ile beraber çalışmaları atletlerimiz için büyük imkan doğurmuştur. Çünkü bu kampa katılmış olan sporcu ve çalıştırıcıları dünyaca tanınmış ve tecrübeli sporcular olmaları Türk sporcularının da böylesi tecrübelerden yararlanmasına imkan sağlamıştır. Aslında bu durum Türk sporcuları için artı durum olarak gösterilse dahi Türk sporculuğu açısından ülke olarak bazı branşlarda yetersizliğin göstergesi durumundadır. Londra'da bulunan sporcu kafilesi müsabakaların yapılacağı Wembley Stadı'nı görmek ve gezmek maksatlı gittiklerinde daha stada ilk girişlerinde kapının önünde yer alan kapalı yüzme havuzunun yaklaşık on bin kişilik bir kapasiteye sahip olması ve buranın muazzam büyüklüğü, tüm sporcuları şaşkına çevirmiştir. Buradaki izlenimlerden hareketle bu tarihler de Türkiye'de bu büyüklükte bir tesisin bulunmadığını anlamaktayız (Hürriyet, 25 Temmuz 1948: 6).

3.1.5. Londra Olimpiyatlarında Türk Sporcuların Yaşadıkları

Londra Olimpiyatları'nda Türk kafilesi Uxbridge kampında Aras adlı bir binada Finli, Hollandalı, Belçikalı sporcular ile beraber kalmışlardır. Tam karşıdaki Ipres adlı binada ise sadece Amerikalılar kalmaktaydı. Amerikan kafilesinde olimpiyatlar için 360 sporcu bulunmuştur. Bunun yanında onlarca çalıştırıcı, spor danışmanı sağlık ekibi getirilmiştir. Müsabakaya katılan

Amerikalı sporcuların önemli bir kısmını atletler oluşturmuştur. Kampa katılmış olan atletler tüm dikkatleri üzerlerine çekmişlerdir. Atletlerin başında yetmiş yaşında bir çalıştırıcı bulunmaktaydı. Sporcuların kalmış olduğu binalarda muhteşem bir hazırlık yapılmıştır. Her katta bütün kapıların anahtarları ayrı bir şekilde ayarlanmış olup lavabolarda daima sıcak ve soğuk su hazır bulunmuştur (Cumhuriyet, 25 Temmuz 1948: 2).

Kamp esnasında posta hizmetlerinde ve temizlik işlerinde üniversite öğrencileri istihdam edilmiştir. Ayrıca sporcuların beslenmeleri için yemekhanelerde sabah, öğlen, akşam olmak üzere üç öğün sıcak yemek hazır bulunmuştur. Sabahları hazırlanmış olan kahvaltılara baktığımızda; İngilizlere has sütlü çorba, patatesli balık köftesi, sahandaya yumurta, süt, kahve veya çay, tereyağı vardır. Öğlen yemeklerinde ise çorba, et, meyve, süt ve tereyağı verilmiştir. Olimpiyat sporcuları; bir tepsi, bir tabak, çatal, bıçak alıp yemek gişelerinin önüne geçmişlerdir. Buradan da anlaşılabileceği üzere sunumun self servis olduğu görülmektedir Her sporcu ne kadar yemek varsa kendilerine bol bol almıştır. Özellikle de burada çıkmış olan ekmeğin, sporcuların ve misafirlerin çok hoşuna gitmiştir. Cumhuriyet gazetesi yazarı Burhan Felek kampta yenilen ekmeği şu şekilde tarif etmiştir:

“Buradaki ekmeği İstanbullulara göstersem küçük dillerini yutarlar. Vallahi pamuk renginde ve kıvamında ölçüsü, terazisinde yok. İstediyin kadar yiyebiliyorsun. Ticaret vekilimiz gelse de buğday memleketi Türkiye halkını beyaz ekmeğin ismi altında esmer ve kepekli, çavdarlı ekmeğin yerken Kanada’da, Amerika’da un alan, buğday getiren borçlu, sıkışık İngiltere halkının ne ekmeğin yediğini görse! Bunu gördükten sonra bizde hala bir işçi teşkilat ve halkın lehine çalışan bir ekmeğin ve buğday idaresi olmadığına tam kanaat getirdim” demektedir. (Cumhuriyet, 25 Temmuz 1948: 2). O dönemde beyaz ekmeğin Türkiye’de çok bulunmaması özellikle Londra’ya giden kabilemiz için dikkat çekici olmuştur. Olimpiyatlar’da sporcuların yemiştiği beyaz ekmeğin lezzetinden ve faydalarından bahsedilirken günümüz’de ise uzmanlar tam aksine kepekli ve tam buğday ekmeğinin insan sağlığı açısından daha faydalı olduğunu belirtmişlerdir.

Müسابakalar süresince Türk kafilesi ile Finliler, Hollandalılar ve Belçikalılar aynı katta aynı yemek salonlarını kullanmışlardır. İngilizler olimpiyat müsabakalarına iyi bir şekilde hazırlanmış olduklarını bir kez daha ıspat etmişleridir. Kamp alanının sıcak olmasından dolayı burada bulunan bir gazino, sporcuların tahsisine sunulmuştur. Burada sporcular için; limonata, sütlü kahve, kola türü içecekler hazır bulunmuştur. Sporcular için kamp alanında posta, telefon, banka teşkilatı, sinema, televizyon gibi imkanlar sunulmuştur. Çamaşırhane ve ütü yapma odaları da bulunmuştur. Türk sporcuları giydikleri elbiselerin yıkamasını ve ütüsünü kendileri yapmışlardır (Ulus, 6 Ağustos 1948: 6). İkinci Dünya Savaşı'nın ardından büyük ekonomik sıkıntılar yaşamış olan İngiltere; olimpiyat oyunlarına son derece iyi bir hazırlık yaparak dünyanın dört bir tarafından gelen sporcuları en iyi şekilde ağırlamıştır.

3.1.6. Türk Güreş Takımı'nın Tarihine Bakış

Türk Milli Olimpiyat Kafilesi güreş müsabakalarına büyük önem vermekteydi. Özellikle Berlin Olimpiyatlarında bu branşta kazanılan başarılar güreşçilerimize daha fazla ilgi gösterilmesine ve ülkemizde de beklentilerin büyümesine sebep olmuştur. 16 kişilik güreş ekibinin başında bulunan Nuri Boytorun güreşçilerimizi en iyi şekilde olimpiyatlara hazır hale getirmiştir. Nitekim güreş müsabakaları sonucunda Türk Milli Güreş takımı; 6 altın, 4 gümüş, 1 bronz madalya kazanarak güreş müsabakalarında en çok madalya kazanan taraf olmuştur. Türkiye'nin güreş tarihine bakmak gerekirse güreş eskiden beri Türklerin çok sevdikleri spor dalıdır. Türklerin uzun yıllardan beri süregelen geleneklerine baktığımızda düğünlerinde ve eğlencelerinde yağız delikanlıların güreş tutmaları; davul, zurna nağmeleri eşliğinde kudret ve kuvvetlerini herkesin gözü önünde değerlendirmeleri Türk geleneğinin göstergesidir. Türk tarihinin hemen her safhasında bunun örneklerini görmek mümkün olmuştur. Osmanlı döneminde özellikle Padişahların himayesi sayesinde güreş ilk yıllardan itibaren gelişmeye başlamıştır. Orhan Beyin Bursa da, I. Murat'ın Edirne de güreşçiler için tekkeler açtıkları bilinmektedir. II. Bayezid Amasya'ya çevre şehirlerden pehlivanlar getirmiş daha sonra ise bu güreşçileri İstanbula getirmiştir.

Kanuni dönemine kadar önemini koruyan güreş sporu daha sonra bir süre ihmale uğramıştır. IV. Murat zamanında güreşçiler Birundan Enderuna alınmışlardır. 4. Mehmet devrinde bazı enderunde bazı güreş müsabakalarının yapıldığı bilinmektedir (İstanbul Güreş İhtisas Kulübü 1919, 2018: 22).

3.1.7. Londra Olimpiyatlarında Yer Alan Türk Güreşçileri ve Hayatları

Olimpiyatlara katılmak üzere yirmi sekiz milletten iki yüz altmış dört güreşçi katılmıştır. Müsabakalara katılmış güreşçilere baktığımızda yüz kırk güreşçi serbest güreşte, yüz yirmi dört güreşçi ise grekoromende mücadele etmiştir.

Güreş müsabakaları iki grup halinde gerçekleştirilmiştir. Burada ilk müsabakalar serbest güreşte ikinci güreş müsabakaları ise grekoromende yapılmıştır. Güreş müsabakaları için Türk güreşçileri, Nuri Boytor Hoca öncülüğünde müsabaka hazırlıklarını sürdürürmüştür. Normal şartlar altında 28 Temmuz'da başlanması gereken serbest güreş müsabakaları iki gün ertelenerek 30 Temmuz tarihinde başlamıştır.. Bu durum neticesinde güreşçilerin üzerine bir rehavet ve gevşeme çökmüştür. Bunu gören Nuri Boytorun idman programlarında değişikliğe giderek güreşçiler için yeni ve ağır bir program hazırlamıştır (Hürriyet, 2 Ağustos 1948: 6).

Resim 5: Soldan sırasıyla Yaşar Doğu, Gazanfer Bilge, Celal Atik (Cumhuriyet, 3 Ağustos 1948: 1).

Londra Olimpiyatlarında Güreş milli takımı antrenörü olan Nuri Boytorun 1908 yılında İstanbul'da Fatih'in Karagümrük semtinde doğmuştur. Babası müderris Şakir Efendi'dir. Bir kız kardeşi bir de annesi vardır. Babası öldükten sonra Nuri Boytorun ailenin ümidi olmuştur. Annesi elindeki imkanlar dahilinde bütün ilgisini oğlu üzerinde toplamıştır. Nuri Boytorun ilk tahsilini Keçeciler'deki ilkokulda bitirmiş ardından Fatih Ortaokuluna gitmiştir (Ulus, 15 Ağustos 1948: 6).

1925 yılında Yeşilköy Uçak Makinist Mektebini kazanan Boytorun bu okulda üç yıl okumuş daha sonra 1927 yılında staj yapmak üzere Fransa'ya gitmiştir. Fransa'da bir sene kaldıktan sonra memleketine geri dönen Boytorun evlenmiş ve iki erkek çocuğu dünyaya gelmiştir. 1927-1935 yılları arasında uçak makinist okulunda çalışan Nuri Hoca güreşe 1926 yılında başlamıştır. Haliç İdman Yurdu'na giren Nuri Boytorun kısa zamanda gerek serbest gerekse grekormende başarılı olmuştur. 79 kiloda milli takıma girmiş olan Nuri Boytorun 1932-1935 yıllarında yapılmış olan Balkan Olimpiyatları'nda kendi sıkletinde dört kez şampiyon olmuş, 1936 Berlin Olimpiyatları'nda ise altıncılık derecesini kazanmıştır. Nuri Boytorun iki defa kaburga kemiği kırıldığı için 1938'den itibaren güreşi bırakmak zorunda kalmış ve o tarihten itibaren de Türk Spor Kulübü kadrosuna güreş antrenörü olarak alınmıştır (Ulus, 15 Ağustos 1948: 6).

1942'de grekormen güreşi hakkında bir kitap yazmıştır. Ayrıca serbest ve yağlı güreşler için de kitap yazmıştır. Kendisinin İskandinav memleketlerinde, Mısır ve İran'da büyük bir şöhreti vardır. Milli takımdaki görevi için Kendisine aylık 330 lira ücret verilen Boytorun hayatını güreşe vakfetmiş minderden sonra antrenörlük yaparak Türk güreşçilerinin yetişmelerinde büyük emek sarf etmiştir. Ayrıca 1952 yılında Finlandiya'nın Helsinki Şehrinde düzenlenmiş olan olimpiyatlarda ve Avustralya'nın Melbourne Olimpiyatları'nda Türk Güreş Milli Takımı'nın başında görev almıştır (Ulus, 15 Ağustos 1948: 6).

Halit Palamir 1922 yılında Çankırı'da doğmuştur. Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demir Yollarında çalışan Palamir yirmi beş yaşında

güreşe başlamış hatta güreşe ilk başladığı zamanlarda aşırı zayıf olduğu için kendi arkadaşları dahi herkes kendisi ile alay etmişlerdir. Fakat antrenör onun için büyük emekler sarf ederek Halit Palamir'in çok iyi bir güreşçi olmasına büyük katkı sağlamıştır. Ayrıca Halit Palamir 1946 yılında Stockholm'de yapılan Avrupa Serbest Güreş Şampiyonası'na katılmış ancak burada bir derece alamamıştır. Fakat göstermiş olduğu mücadele sonunda büyük beğeni toplamıştır. 1948 Olimpiyatlarında ise Halit Palamir dünya ikinciliği elde etmiştir. (Vatan, 2 Ağustos 1948: 6).

1925 yılında Eskişehir'de doğmuş olan Nasuh Akar evli ve bir çocuk sahibiydi. Nasuh Akar; Devlet Demir Yolları cer atölyesi'nde çalışmaktaydı. Nasuh Akar güreşe 17 yaşında başlamış olup 1946 yılında Stockholm'de düzenlenen müsabakalarda kendi sıkletinde Avrupa ikincisi olmuştur. Nasuh Akar 1948 Olimpiyatları'nda dünya şampiyon'u olmuştur.(Karataş İğrek, 2000: 201)

Gazanfer Bilge 1924'te İzmit'in Karamürsel ilçesinde doğmuştur. Gazanfer Bilge bekar olup annesi ve iki kardeşi ile beraber yaşamaktaydı. İstanbul'da Kasımpaşa'da Devlet Deniz Yollarının fabrikasında çalışmakta olan Gazanfer Bilge 1943 yılında on dokuz yaşında güreşe başlamıştır. İlk milli müsabakasını Mısır'da yapmış olan Gazanfer Bilge 1946 yılında altmış iki kiloda Avrupa Serbest Güreş birincisi olmuştur. Gazanfer Bilge Londra Olimpiyatlarında ise dünya şampiyonu olmuştur (Ulus, 5 Ağustos 1948: 6).

Samsun'un Havza kasabasında 1923 yılında doğmuş olan Yaşar Doğu, evli ve iki çocuk sahibiydi. Ankara'da Zirai Kombinalar Atölyesinde oksijen kaynakçısıdır. Yaşar Doğu 1939'da grekoromende Avrupa ikincisi olmuştur. Ayrıca 1940 yılında Balkan birincisi, 1946'da Avrupa serbest şampiyonu, 1947'de Avrupa grekoromen şampiyonluğunu kazanmıştır. Yaşar Doğu, Londra Olimpiyatlarında dünya şampiyonu olmuştur (Karataş, 2000: 233, İğrek, 2000: 233).

1917'de Amasya'ya bağlı Hamamözü'nde doğan Adil Candemir Kuzey Kafkasya Bölgesi'nde sürgüne uğrayan Çerkez Guğoz ailesindendir. Yağlı güreşlere katılarak kendisini güreşte geliştiren sporcu ilk defa 1948

Londra Olimpiyatları'na katılarak kendi sikketinde dünya ikincisi olmuştur (Karataş, 2000: 123, İğrek, 2000: 213).

1921 yılında İzmir'de doğan Muharrem Candaş yüksek öğrenimini İzmir Yüksek Ekonomi ve Ticaret Okulu'nda tamamlamıştır. Muharrem Candaş spor hayatına ise İzmir'in Karşıyaka Kulübü'nde güreşle başlamıştır. İlk uluslararası müsabakasını 1946 yılında İsveç Stockholm'de serbest güreşte yapmış olan Muharrem Candaş, Avrupa üçüncüsü olmuştur. Muharrem Candaş 1948 Olimpiyatlarında ise bir başarı elde edememiştir (Vatan, 2 Ağustos 1948: 6).

Güreşçilerimizin hayatlarında dikkat çeken noktalardan bir tanesi yaptıkları işlerdir. Nitekim hemen hepsi devlet kurumlarında çalışırken bir taraftan da Milli Formayı taşıma başarısını göstermişlerdir.

3.2. Serbest Güreş Müsabakaları

Serbest güreş dünya çapında yapılan bir amatör güreş stili olup geleneksel güreşe benzemektedir. Fakat serbest güreşte geleneksel güreşten farklı olarak çapraz vurma, çelme takma ve belden aşağı sarılma gibi hareketler kurallara uygundur. Ayrıca özel bir çift ayakkabı giyilmekte ve kafayı darbelere karşı korumak için başlık takılmaktadır. Güreşçiler likradan yapılan kırmızı ve mavi renklerde güreş mayolarını giymektedirler (Ulus, 15 Ağustos 1948: 6).

Güreşçiler, Andereshall Stadyumu'nda yapılacak müsabakalar öncesinde antrenmanlar yaparak eksikliklerini gidermeye çalışmışlardır. Dünyanın en büyük on gazetesinden biri olarak gösterilen Words Sport Gazetesi; *“dünya üzerinde hiç bir millet bu kadar yüksek kaliteli rakiple birbirine karşı koymamıştır.”* Türk güreşçileri için müsabakalarda büyük başarılar elde ederek birkaç dünya şampiyonluğu kazanacaklarını iddia etmiş olup bu beklentilerini Stockholm'de mücadele eden sekiz Türk güreşçiden yedisinin iyi dereceler elde etmesine bağlamışlardır (Ulus, 5 Ağustos: 6).

Güreş müsabakaları için antremanlar başlamadan önce Türk güreşçileri tartılmışlardır. Buna göre Gazanfer Bilge, Celal Atik ve Nasuh

Akar'ın ikişer kilo fazlalıkları olduğu tespit edilmiştir. Bu fazlalıklarından dolayı Fin hamamına gönderilebilip burada ayrı ayrı antrenmanlara tabi tutulmuşlar ve fazla kilolardan kurtulmaları sağlanmıştır. Kamp alanında birer eş tutarak güreşmeye başlayan güreşçiler, salonda bulunan Amerikalı, Kanadalı ve İsveçli güreşçiler tarafından büyük bir ilgi ile seyredilmişlerdir. Türk güreşçilerini izleyenlerden biri de İsveçli güreşçilerin çalıştırıcısıdır. Güreşçilerimiz hakkında: Yaşar Doğu, Gazanfer Bilge, Nasuh Akar ile ilgili *''Çok iyi, aslan Türk ''* demiştir. (Cumhuriyet, 4 Ağustos 1948: 4).

Serbest Güreş Seçme Müsabakaları 30 Temmuz 1948 sabahı 11.00'de Andereshall'da başlamış olup ilk müsabakayı elli iki kiloda Halit Palamir, kendi sıkletinin Avrupa şampiyonu Finlandiyalı güreşçi Vutter ile yapmıştır. Hazırlık aşamasında yaptığı mücadeleyi sayı hesabı ile kaybetmiştir. İkinci karşılaşmayı ise elli yedi kiloda Nasuh Akar yapmış ve rakibini yenerek seyircilerden büyük alkış almıştır. Bu seçme müsabakalarından sonra ikinci gün ise Londra'nın Empresshall Stadi'nda, güreş minderlerinde Türk güreşçilerin müsabakaları büyük bir dikkatle takip edilmiştir. Bu müsabakalar yüz binlerce kişi tarafından seyredilmiştir (Cumhuriyet, 4 Ağustos 1948: 4).

52 kiloda: Halit Palamir hazırlık aşamasında kendi sıkletinin Avrupa şampiyonu olan Finlandiyalı güreşçi Vutter ile yapmış olduğu müsabakayı kaybetmiştir. Müsabakaların ilk gününde İranlı Reis ile yapmış olduğu müsabakayı üstün bir oyunla sayı hesabı ile yenmiştir. Halit Palamir müsabakaların ikinci gününde rakibi Beandrie'i tuşla mağlup etmiştir

57 kiloda: İlk maçını İsviçreli Wengen ile yapan Nasuh Akar rakibini tuşla yenmiştir. Nasuh Akar ikinci gün Fransız şampiyonu Kuyos'u 13 dk elli dört saniye tuşla yenmiştir. Nasuh Akar son güreşini ise kendi sıkletinin en büyük adayı olan Belçikalı Trimont ile yapmış ve rakibini 11 dk altı saniye tuşla yenmiştir. Bu galibiyetleri sonucunda çokça alkışlanmıştır.

63 kiloda: Altmış üç kiloda sahaya çıkan Gazanfer Bilge, Macar rakibi Toth'u dört dakika bir saniye tuşla yenerek galip gelmiştir. Daha sonar Gazanfer Bilge, Amerikalı Moore ile karşılaşmış Gazanfer Bilge rakibini on dört

dakika yirmi sekiz saniye tuşla yenmiştir. Gazanfer Bilge ikinci gün rakibi Finlandiyalı Hietala ile karşılaşmış ve rakibini sayı hesabı ile yenmiştir. Bu zaferlerden sonra Empress Hall salonu uzun süreli alkışlarla inlemiştir (İstanbulluoğlu, 2008: 119).

77 kiloda: Bir diğer güreşçimiz Celal Atik 67 kiloda mindere çıkmış ve Hindistanlı rakibini beş dakika altı saniyede tuşla yenerek galip gelmiştir. İkinci gün ise Fin şampiyonu Lappamen'i sayı hesabı ile yenmiştir. (Cumhuriyet, 4 Ağustos 1948: 4).

79 kiloda: Adil Candemir birinci gün Avustralyalı rakibi Arthun'u yedi dakika yirmi altı saniyede yenmeyi başarmıştır. İkinci gün ise İngiliz şampiyonu Bowey ile karşılaşan Candemir rakibini on bir dakika elli yedi saniye tuşla yenmiştir. Adil Candemir son karşılaşmasını ise Kanadalı rakibi Vachon ile yapmış ve rakibini sayı farkı ile yenmiştir. Tüm bu müsabakalar neticesinde Türk güreşçileri, seyirciler tarafından uzun süre ayakta alkışlanmışlardır (Hürriyet, 1 Ağustos 1948: 1).

87 kiloda: Muharrem Candaş hakim güreşmiş olduğu halde rakibi İsveçli Stoechli'ye mağlup olmuştur.

Türk güreş takımı seriler halindeki galibiyetlerinden sonra Dünya Serbest Güreş Şampiyonu olmuştur. Bu karar açıklandıktan sonra güreş salonunu dolduran binlerce seyirci ayağa kalkarak Türk Güreş Takımını hararetle alkışlamışlardır. Tribünlerde bulunan yüzlerce Türk ve diğer bazı sporcular Türk güreşçilerini minderden tribünlere kadar omuzlarda taşımıştır. Bu coşkulu sevinç görülecek ve unutulmayacak bir manzaraydı. Türk güreş takımının bu muhteşem galibiyetleri tüm dünyada büyük bir yankı uyandırmıştır. Olimpiyatlarda bulunan bütün gazeteler, spor dergileri Türk güreşçilerin zaferlerinden günlerce bahsetmişlerdir (Akşam, 3 Ağustos 1948: 2).

Ayrıca belirtmek gerekir ki Türk Olimpiyat tarihi boyunca Türk bayrağının şeref direğine çekilmesi ilk defa 1936'da Berlin Olimpiyatları'nda serbest güreş müsabakalarında yetmiş dokuz kiloda güreşmiş olan Mersinli Ahmet'in dünya üçüncüsü olmasıyla gerçekleşmiştir. Aynı olimpiyatlardan

birkaç gün sonra grekoromende g re mi  olan Yaşar Erkan, dünya  ampiyonlu unu kazanarak Türk bayrağının ikinci kez  eref dire ine çekilmesini sağlamış ve  stiklal Mar ı'nın olimpiyatlarda 125 bin seyirci tarafından dinlenmesini sağlamıştır (Atabeyo lu, 1997: 59).

Olimpiyatlar süresince en fazla başarı elde edilen spor hiç kuskusuz güreş bran ıdır. Türk serbest güreş takımı dört dünya birincili i ve iki dünya ikincili i ile olimpiyat serbest güreş  ampiyonlu unu büyük bir farkla kazanmıştır. Dünya birincili ini sağlayan Türk g re  ileri elli yedi kiloda Nasuh Akar, altmış iki kiloda Gazanfer Bilge, altmış yedi kiloda Celal Atik ve yetmiş    kiloda Yaşar Doğu'dur. Olimpiyat ikincili ini kazanmış g re  iler ise elli iki kiloda Halit Palamir ve yetmiş dokuz kiloda Adil Candemir'dir (Cumhuriyet, 3 Ağustos: 1-3).

Şeref Dire ine  ekilen Türk Bayra ı: Olimpiyat güreş müsabakaları sonunda derece yapan g re  iler için ulusların bayrakları olimpiyat  eref dire ine çekilmiştir. Wembley Stadyumu'na yüz binlerce seyircinin katılımıyla serbest güreş müsabakalarında  ampiyon olan Türk g re  ileri sahaya  a rılmı lardır. Sahaya ilk çıkan g re  i elli iki kiloda Halit Palamir büyük bir tezahürat ve coşku ile kar ılanmı tır. Ardından sırası ile Nasuh Akar, Gazanfer Bilge, Celal Atik ve Yaşar Doğu  ıkmı tır. Wembley Stadyumu'nu dolduran yüz binlerce taraftar Türk g re  ilerine büyük ilgi göstererek coşku ile kar ılamı lardır. G re  iler sahaya çıktıktan bir müddet sonra tezahüratlar ve co kular eşliğinde Türk bayrağı üst üste altı defa olimpiyat  eref dire ine çekilmiştir. Ayrıca Türk bayrağı  eref dire ine çekilirken aynı anda  stiklal Mar ı defalarca tüm milletlerin önünde okunmuştur. Olimpiyat müsabakalarına katılmış olan milletlerin hiçbiri  eref dire ine bayrağını altı defa üst üste  ektirememi tir (Bugün, 4 Ağustos 1948: 2).

3.3. Grekoromen G re  Müsabakaları

Grekoromen  lk  a  sonlarında Akdeniz havzasına egemen olan kültürdür. Grekoromen kültürü'n n yayıldığı saha Cebelitarık Bo azına kadar uzanan bölgedir. Temeli Büyük  skenderin istilas  sonucu Yunan kültürü'n n Asya kültürleriyle harmanlanması sonucu ortaya çıkan Helenistik

culture dayanır Roma çatısı altında Helenistik kültür Akdeniz kıyılarındaki diğer kültürlerin katılımıyla Grekoromen'e dönüşmüştür. Grekoromen güreşi ayaklara müdahale edilmeden icra edilen güreş şeklidir. Grekoromen güreş stilinde belden yukarısı ile oyun tatbik edilir. Ayakla oyun yapılmaz ve rakibin hücumu engellenmez. Daha teknik bir güreş türü olan grekoromen stili daha çok Avrupa ülkelerinde yaygın olarak uygulanmaktadır. Londra Olimpiyatlarında bu stilde ülkemizi temsil eden güreşçilerimiz:

1927 yılında İstanbul'da doğan Mehmet Oktav Hacı Şükrü Kaptan'ın yirmi yedi çocuğundan biridir. Mehmet Oktav küçük yaşta futbol oynayarak spor hayatına başlamıştır. İki sene futbolla meşgul olduktan sonra abilerinin teşviki ile 1937 yılında Kasımpaşa Kulübü'nde güreşe başlamıştır. Mehmet Oktav kısa bir süre sonra büyük başarılar elde ederek 1938'de Türkiye şampiyonluğu, bir sene sonra ise İstanbul şampiyonluğunu kazanmıştır. 1940 yılında askere giden Mehmet Oktav üç yıl boyunca askerlik görevini yapmıştır. Bu dönemin milli sporcularını incelediğimiz'de sporcuların önceliklerinin başında askerlik görevlerini yerine getirmek olmuştur. İngiltere'nin (İskoçya) Queens Park Takımı, Galatasaray'da futbol oynayan Bülent Eken'e dört mektup göndererek transfer edebilmek için yıllık 6000 İngiliz Sterlini ve ayda 100 Sterlin teklifte bulunmuştur. Ayrıca Londra'da oyuncu ile birebir görüşerek tekliflerini yinelemişlerdir. Buna karşılık olarak Bülent Eken, İngiliz yöneticilerine henüz askerlik görevini yapmadığını bu sebeple yapılan teklifi kabul edemeyeceğini belirterek askerlik hizmetini yerine getirdikten sonra transfer olmak istediğini söylemiştir (Akşam, 28 Temmuz 1948:2). Buradan hareketle Türkiye'de bu dönemde yaşayan yeni kurulmuş olan Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk nesil gençlerinde, askerlik görevi hassasiyetinin oldukça fazla olduğu görülmektedir.

Üç yıllık askerlik görevini yerine getiren Mehmet Oktav mindere geri dönmüş ve kendi sıkletinde defalarca şampiyonluklar elde etmiştir. Mehmet Oktav 1946 yılında Kahire ve İskenderiye'de büyük şampiyonluklar kazanmıştır. Bundan sonra Londra Olimpiyatları'na katılmış olan sporcu, grekoromen müsabakalarında yer almış ve hiç yenilmeden sıkletinde dünya şampiyonu olmuştur (Karataş, 2000: 187, İğrek, 2000: 187)

Mersinli lakabıyla ünlenen Ahmet Kireççi, 1914 senesinde Mersin’de dünyaya gelmiştir. On iki kardeş olan Mersinli Ahmet, Mersin’de bir ekmek fırınında çalışırken güreşe başlamıştır. 1929 yılında ilk defa mindere çıkan Ahmet Kireççi çok kısa bir zamanda memleketinde önemli zaferlere ulaşmıştır. 1930 yılında belediyenin desteği ile İstanbul’a gelerek Kumkapı Güreş Kulübü’ne kayıt yaptırmış olan Ahmet Kireççi burada güreşlere hazırlanmış bir yıl sonra milli takıma kadar yükselmiştir. 1933-37-40 yıllarında düzenlenen Balkan Olimpiyatları’nda kendi sıkletinin şampiyonluğunu kazanmıştır. Ayrıca 1936 Berlin Olimpiyatları’nda serbest güreşte yetmiş dokuz kilo sıkletinde dünya üçüncüsü olmuştur. Ahmet Kireççi 1948 Londra Olimpiyatları’nda bir kez daha kendisini göstererek grekoromen stilde dünya şampiyonu olmuştur (Karataş, 2000: 131-132, İğrek, 2000: 131-132).

Kenan Olcay 1916 senesinde İstanbul’da doğmuştur. Spora küçük yaşta futbol ile başlamış ve uzun bir süre kalecilik yapmıştır. Bir futbol maçında kaleci olarak oynarken yediği sert bir tekme darbesinden sonra futbolu bırakan Kenan Olcay, bu olaydan sonra güreşe yönelmiştir. Güreş hayatına Kasımpaşa Kulübü’nde başlayan Kenan Olcay, gerek yurt içi gerekse yurt dışı başarılarından sonra milli takıma kadar yükselmiştir. Tam on yıl boyunca milli takımda güreştikten sonra burada ilk büyük tecrübesini Londra Olimpiyatları’na katılarak kazanmış. Grekoromende kendi sıkletinde dünya ikincisi olmuştur (Cumhuriyet, 20 Ağustos 1948: 2).

3.3.1. Grokoromen Müsabakaları

Empress Hall sahasında yapılan grekoromen güreşlerine baktığımızda grekoromen müsabakaları ile beraber serbest güreşte elde edilen başarıların devam ettiği görülür. Türk güreşçileri bu stilde büyük başarılar elde etmişlerdir. Güreş müsabakalarını görmeye gelenlerin sayısı her geçen gün artmıştır. İlk gün yapılan müsabakalarda Türk güreşçiler üst üste galibiyetler kazanmıştır.

Ahmet Kireççi: Grekoromen güreş müsabakalarına çıkan Ahmet Kireççi, İsveçli rakibi Nilson ile uzun bir süre güreştikten sonra rakibini

yenmeyi başarmıştır. İkinci güreşini İtalyan güreşçi ile yapan Ahmet Kireççi rakibi ile on dakika mücadele ettikten sonra rakibini yenmiş ve dünya şampiyonu olmuştur (İstanbulluoğlu, 2008: 124).

Kenan Olcay: Grekoromende güreşen ikinci güreşçi Kenan Olcay, Danimarkalı rakibini sayı hesabı ile yenmiştir. İkinci müsabakasında Mısırlı güreşçi ile güreşmiş ve rakibini dört dakika kırk beş saniye tuşla yenmiştir. Olimpiyatlar sonucunda Kenan olcay gümüş madalya kazanarak dünya ikincisi olmuştur.

Halil Kaya: Elli yedi kiloda Halil Kaya Yunanistanlı rakibi Biris'i on üç dakika otuz beş saniye tuşla yenmiştir. Halil Kaya ikinci karşılaşmasını bir Macar ile yapmış ve maçı sayı hesabı ile kaybetmiş olmasına rağmen Olimpiyatlarda dünya üçüncüsü olmuştur.

Mehmet Oktav: Mehmet Oktav Finlandiyalı rakibi Talorea'yı sayı hesabı ile mağlup etmiştir. Mehmet Oktav ikinci müsabakasını ise Avrupa ve dünya şampiyonlukları yaşamış olan İsveçli Sundeberg ile yapmış ve rakibini iki dakika kırk saniye tuşla yenen Mehmet Oktav dünya şampiyonu olmuştur (İstanbulluoğlu, 2008: 123).

Muhlis Tayfur: Yetmiş dokuz kiloda Muhlis Tayfur Arjantinli rakibi Bolzi ile güreşe başlar başlamaz rakibini havaya kaldırarak yere atıp omuzlarını yere değdirmiştir. Müsabakayı iki dakika kırk dört saniyede kazanan Muhlis ikinci karşılaşmasını ise Avusturalyalı güreşçi ile yapmıştır. Muhlis Tayfur rakibini elli iki saniye tuşla yenerek Olimpiyat müsabakalarında dünya ikincisi olmuştur.

Ahmet Şenol: Altmış yedi kiloda Ahmet Şenol, İngiliz rakibi Myland'ı iki dakika yirmi saniye tuşla yenmiş fakat başka başarı elde edememiştir. Londra Olimpiyatları'nda büyük şampiyonluklar kazanan Türk güreşçiler bu münasebetle Wembley Stadyumu'nda iki defa İstiklal Marşı çalmış ve tüm dünya milletleri tarafından saygı ile dinlenmiştir (Akşam, 5 Ağustos 1948: 1).

Grekormen müsabakalarının sona ermesi üzerine, müsabakalarda şampiyonlara ve derece alanlara merasimle madalyaları verilmiştir.

Olimpiyat şeref direğine, şampiyon olan güreşçilerin mensup oldukları milletin bayrakları çekilmiştir. Türkiye grekoromen güreş müsabakalarında Ahmet Kireçci ve Mehmet Oktav ile birincilik, Kenan Olcay ve Muhlis Tayfur ile ikincilik, Halil Kaya ile de üçüncülük kazanarak grekoromen stilde ikinci olmuştur. Bu münasebetle iki defa istiklal marşı çalınmış ve beş defa da şeref direğine Türk bayrağı çekilmiştir. Merasim Wembley Stadı'nda yüz bin seyirci önünde yapılmıştır.

Resim 6: Güreşçilerin kürsüye çıkması (Cumhuriyet, 12 Ağustos 1948: 6).

3.4. Türk Olimpiyat Kfilesinin Düşünceleri

Londra Olimpiyatları'nda dünya birinciliğini kazanan Türk güreşçiler ile yapılan görüşmelerde kazandıkları başarılarından dolayı memnun olduklarını fakat hiçbir zaman mağrur olmadıklarını belirterek her zaman neşe içinde birbirleri ile gülüşüp şakalaştıklarını belirtmişlerdir. Türk güreşçileri bir ay kaldıkları Londra şehrinden memleketlerine dönmek için sabırsızlıkla beklediklerini, bir an önce memleketlerine dönerek bu mutluluklarını kendi vatandaşları ile yaşamak istediklerini belirtmişlerdir.

Vehbi Emre: Güreş Federasyonu İkinci Başkanı Vehbi Emre, güreş müsabakaları için iddialı bir şekilde hazırlandıklarını belirterek günün şartları ve imkanları dahilinde güreşçilerine en iyi şekilde hazırlamaya çalıştıklarını belirtmiştir. Olimpiyatlar öncesi amaçlarının Stockholm'de aldıkları Avrupa birinciliklerini esas tuttuklarını ve bu ölçüde dünya çapında bir başarı elde

etmek istediklerini belirtmiştir. Emre, sporcuların ve Nuri Boytorun'un gayret ve fedakarlıkları neticesinde kazanarak amaçlarına ulaştıkları için çok mutlu olduğunu belirtmiştir (Ulus, 10 Ağustos 1948: 6).

Nuri Boytorun: Londra Olimpiyatları güreş ekibinin çalıştırıcısı ve takımın beyni olan Nuri Boytorun güreş müsabakaların sürdüğü on gün boyunca gece geç saatlere kadar çalışıp sabahleyin erkenden kalkmıştır. Müsabakalar sonunda “ *sporda yenmek de var yenilmek de diyerek, önemli olanın mücadeleyi bırakmayarak çalışmak* ” olduğunu söyleyerek müsabaka sonuçlarından memnun olduğunu belirtmiştir. Nuri Boytorun'un müsabakalarda en çok endişelenmiş olduğu konulardan biri ise güreş müsabakalarının yapılacağı alana geç kalmak olmuştur. Nitekim müsabakaların yapılmış olduğu ilk gün Çekoslovakya takımı ilk otobüsü kaçırmış oldukları için müsabakalara on beş dakika geç kalmış ve müsabakalardan diskalife edilmiştir (Vatan, 22 Ağustos 1948: 6).

Mustafa Çakmak: Olimpiyat müsabakalarında başından yaralanarak müsabakalara devam edemeyen Mustafa Çakmak, çok üzgün olduğu için kendisine sorulan soruları cevapsız bırakmıştır. Mustafa adına konuşan hocası Nuri Boytor, sporcusu için kazanılan zaferlerde onun da büyük payının olduğunu belirterek kendisinin sakatlanmış olmasına rağmen müsabakalara devam etmek istediğinin altını çizerek kendisinin buna mani olduğunu belirtmiştir. Son olarak öğrencisi için onun üzülmesini gerektiren bir durum olmadığını Türk güreş tarihinde onun adının daima takdirle anılacağını belirtmiştir (Cumhuriyet, 21 Ağustos 1948: 1-4).

Nasuh Akar ve Celal Atık: Olimpiyat müsabakaları boyunca sürekli beraber olan Nasuh ve Celal ise rakiplerinin çok kuvvetli olduğunu bütün bunlara rağmen müsabakalara büyük bir azimle çıkarak milli formanın şerefini ön planda tuttuklarını bu manevi ruhla hareket ettikleri için karşılarında kimsenin duramadığını belirtmişlerdir.

Nasuh Akar: “*En mesut günlerimi yaşıyorum. Ne söyleyeyim, şaşırdım... Milletim var oldukça ,ki daima olacaktır, bizim gibi çok şampiyonlar çıkarır. Vatanımı özledim, hepsine selamlar*” (Vatan, 5 Ağustos

1948: 6) diyerek sevincini ifade etmiştir.

Halil Kaya: *Dünya üçüncülüğü de bir şereftir. Fakat arzum şampiyonluğu kazanmaktır. Bunun içinde çok gayret ettim. Elimden geldiği kadar çalıştım ancak bu kadarını başarabildim. 1948 Olimpiyatlardaki derecemiz ile iftihar ediyorum. Önümüzdeki müsabakada daha iyi hazırlanırsak, biraz da şans yardım ettiği takdirde, çok daha iyi dereceler kazanmamız muhakkaktır* (Hürriyet, 14 Ağustos 1948: 6). diyerek görüşlerini ifade etmiştir.

3.4.1. Yabancı Basında Türk Sporcuları

Londra Olimpiyatları'nda büyük başarılar elde eden güreşçiler tüm dünya tarafından büyük bir ilgi ile takip edilmiştir. Türk sporcuların şampiyonlukları Londra'nın önde gelen gazetelerinde günlerce manşet olarak duyurulmuştur. Yapılan bazı haberleri incelediğimizde İngiliz gazeteleri Türk sporcuları hakkında; *Türk güreş ekibinin akıllara sığmaz mukavemeti, muazzam kuvvetleri ve büyük teknikleri karşısında tüm dünyanın çok şaşırdığını* belirtmişleridir. Başka bir haberde ise dünya üzerinde hiçbir milletin bu kadar yüksek düzeyde ve kaliteli bir oyunla rakiplerine karşı koyduklarının görünmediği ifade edilmiştir (Akşam, 3 Ağustos 1948: 2).

Müsabakalarda herkesin takdirini ve hayranlığını kazanan Türk takımının başarılarını bir İngiliz sporcusu büyük bir heyecanla anlatmıştır: *“Türkler, üstünlüklerini bilhassa güreşlerde göstermişlerdir. Türk güreşçileri, tüm müsabakalar zarfında en çok seyirci toplayan sporcular arsındadır. Güreşteki Türk tekniğinin inceliğini ve yüksek sanatını çılgınca alkışlayan yalnız Türkler değil, dünyanın her memleketine mensup olan hakiki ve asil spor muhipleriydi”* şeklindeki açıklamalarıyla güreşçilerimize hayranlığını belirtmiştir (Yeni Sabah, 14 Ağustos 1948: 4).

Güreşçilerimizi öven bir başka isim olan Milletlerarası Güreş Federasyonu'nda görevli Finlandiyalı Smudz; Türk güreşçileri hakkında: *“Türk güreşi kendisine mahsus bir kıymettir. Türk güreşçilerinin daha çok bacakları ile ısrarlı bir şekilde yapmış oldukları güreşleri çok beğendi.”* demiştir. Ayrıca Türk güreşçilerinin hareketleri ile düşüncelerinin bir uyum

içinde olduğunu, güreşçilerin nefeslerinin de çok kuvvetli olduğunu söylemiştir. Bunun yanında tüm dünyanın artık güreşi Türklerden öğrenmesi gerektiğini sözlerine eklemiştir (Akşam, 6 Ağustos 1948: 4).

3.4.2. Türk Sporculara Gönderilen Tebrik Telgrafları

Türk sporcular için halkın ve siyasetçilerin göndermiş olduğu başarı telgrafları, Olimpiyat kfilesi için büyük moral olmuştur. Cumhur Başkanı İsmet İnönü yollamış olduğu telgrafın'da: Türk Güreşçilerini candan kutladığını belirtmiştir. Demokrat Parti Başkanı, Celal Bayar'ın gönderilmiş olduğu telgraf: *“Türk gücünü er meydanlarından bütün medeni âleme bir kere daha ispat eden kahraman güreşçilerimizin zaferlerinden göğüslerimiz kabardı. Candan tebrik eder, hepsinin gözlerinden öperiz”* şeklindedir.

Cumhuriyet Gazetesi ise manşetinden verdiği haberde *“Şanlı dünya Şampiyonlarımıza Yaşar Doğu ve arkadaşları dünya birinciliği ve ikinciliğini kazanmakla milletimize şerefler kazandırdınız sizleri candan kutlarız, var olun”* (Cumhuriyet, 4 Ağustos 1948:1-3) şeklinde bir yazı paylaşmıştır.

3.4.3. Hürriyet Gazetesinin Türk Sporcularına Armağanı

Londra Olimpiyatları'na katılan milli sporcular için ülkenin dört bir yanında yardım hazırlıkları yapılmış, ülkenin önde gelen gazeteleri de sporcular için çeşitli hediyeler hazırlamışlardır. Bu gazetelerden Hürriyet gazetesi, Türk sporcularının altmış üç farklı milletin sporcuları ile boy ölçüşerek Türk Bayrağı'nın şerefini en iyi şekilde temsil edeceklerine inançlarının tam olduğunu belirtmiştir. Türk sporcuları, dünyanın dört bir tarafından gelmiş olan başarılı sporcular arasından şampiyon olmanın çok kolay bir iş olmayacağını, bu işin ancak çok çalışma, azim ve kararlılıkla çalışarak başarılabilceğini belirtmiştir. Hürriyet Gazetesi yöneticileri, Türk milleti için büyük şerefler kazandırarak Türk bayrağını şeref direğine çektiirmek için ter dökmeye gitmiş olan Türk sporcular için birer altın kronometreli kol saati hediye vermiştir. (Hürriyet, 17 Temmuz 1948: 4).

Güreşçiler için Düşünülen Spor Salonu: Olimpiyat müsabakalarının sona ermesi ile Ülkemize dönen sporculara neler yapılabileceği düşünülmüştür. Olimpiyat müsabakalarında şampiyon olan güreşçiler için yapılacak olan

yardımların dışında sporcuların kendilerini daha iyi geliştirebilecek bir ortamın oluşturulması için her türlü teknik vasıtalarla teçhiz edilmiş kapalı bir güreş salonunun yapılarak güreşçilerin hizmetine verilmesi düşünülmüştür. Böylece güreşçileri zor durumdan kurtararak onların tam teçhizatlı bir salonda kendilerini geliştirme imkanı sağlamış olacaktır (Ulus, 15 Ağustos 1948: 5).

3.5. Olimpiyatlarda Atletizm Müsabakaları

Londra Olimpiyatları'nda atletizm müsabakalarına baktığımızda şampiyonanın en büyük adayı olan Amerikalı atletler gösterilmiştir. Buna göre atletizm müsabakalarında şampiyon olabilecek sporcular:

100 metre koşularında Amerikalı Yewel veya Patton

200 metre koşularında Amerikalı Labich

400 metre koşularında ise Jamaikalı Mac Kinley

500 metrede Çekoslovakyalı Zapotek

800 metre koşularında Amerikalılıklardan Harris, Fransızlardan Hansennedir. İngilizlerden Partell'de en güçlü adaylar arasında zikredilmiştir.

1500 metrede en büyük aday olarak Amerikalı uçan Papaz Gill Dods,

10.000 metrede Finlandiyalı Heino

110 metre engelli yarışlarda Amerikalı Dillard veya Porter

400 metre engelli Amerikalı Kochon, Danimarkalı Larsu ve Fransız Arifon kazanmaya en yakın adaylar olarak belirtilmiştir.

4x100 metrede en büyük aday yine Amerikalılar olarak görülmüştür.

Uzun atlamada Amerikalı Beel Steel 7 metre 60 santim atlamıştır.

Üç adım yarışlarında İsveçli, Finlandiyalı ve Türk atlet olan Ruhi Sarı Alp gösterilmiştir.

Görölmüş olduğu gibi olimpiyatlara toplamda 360 sporcu ile katılan Amerikalılar her alanda olduğu gibi atletizm müsabakalarında da en büyük şampiyon adayı olarak gösterilmiştir (Cumhuriyet, 12 Temmuz 1948: 1-3).

3.5.1. Atletizm Müsabakalarında Türk Hazırlıkları

Londra Olimpiyatları'nda Türk atletizm ekibinin başında Atletizm Federasyonu Başkanı Naili Moran bulunmuştur. Atletizm ekibinin çalıştırıcısı olarak da Selim Tük Doğan götürülmüştür. Ayrıca ayda bin lira ücret karşılığında İsviçreli çalıştırıcı ile anlaşma yapılmıştır (Hürriyet, 22 Temmuz 1948: 4).

Atletizm Milli takımımız Şevki Kuru (maraton), Ruhi Sarı Alp (üçadım), Kemal Horolu (400 m ve 4x400 m) Seydi Dinçtürk (800 m, 4x400 m) Cahit Öneyi, (1500 m, 3000 m) engelli, Halil Sıranaz cirit, Raşit Öztas 100 m, 200 m, 4x100 m, Kemal Aksur 100 m, 200 m, 4x100 m, Doğan Acar 400 m, 4x400 m, 4x100 m, Mustafa Özcan 3000 m, 5000 m Teoman Öner 100 m, Erdal Berkay 110 m engelli, 4x100 m, Rıza İşman'dan (800 m, 4 x 400 m) oluşturulmuştur (Hürriyet, 22 Temmuz 1948: 4).

Rıza Maksut: 1935 yılında milli takıma giren ve Türkiye 1500-3000 m rekortmeni olan Rıza Maksut, 1936 Berlin Olimpiyatları'na da katılmıştır.

Doğan Acarbay: 1928 doğumlu olan Doğan Acarbay 1947 de Yunanistan'daki 4x100 m metre koşularında 50.6 saniyelik başarısı ile birinciliği kazanmıştır. Bu başarısıyla 1947 Doğu Akdeniz kahramanı olarak bilinir.

Ruhi Sarı Alp: Beden Terbiyesi Eğitim Enstitüsü talebesi olan Ruhi Sarı Alp 1925 yılında doğmuştur. Çelik çomakta üç adım atlama müsabakalarında şampiyon olan Ruhi Sarı Alp, Eskişehir bölge şampiyonasındaki üç adım atlamadaki başarısı 14.14 metredir. 1946 yılında Haydar Paşa Lisesi'nden milli takım ile beraber Mısır'da müsabakalara katılan Ruhi Sarı Alp burada 14.47 metre ile başarı elde etmiştir (Hürriyet, 10 Temmuz 1948:4).

3.5.2. Olimpiyatlarda Atlet Müsabaka Sonuçları

Ruhi Sarı ALP: 30 atletin katıldığı üç adım müsabakalarına girmiş, dünya üçüncüsü olmuştur. 15.02 metre atmıştır Şevki Kuru: 44 kişi ile başlayan maratonda Şevki yirminci olmuş, mesafeyi iki saat kırk sekiz dakika iki saniyede kat etmiştir (İstanbuluoğlu, 2008: 118).

Kemal Horolu: 28 yarışmacı arasında 400 metre engelli koşuya girmiş, serisinde 55,1 saniye derecesi ile üçüncü olmuş kendi ve daha başka serilerde yarışmış bulunan atletlerden üstün derece sağlamıştır.

Halil Zıraman: 27 yarışmacı ile birlikte mızrak atmış, 56.86 derece yapmıştır.

Raşit Öztaş: 60 yarışmacı arasında yarıştığı iki yüz metrede serisinde 23 saniye derecesi ile üçüncü olmuştur.

Kemal Aksur: 75 kişinin katıldığı 100 metrede Kemal Aksur, serisinde 11.2 ile beşinci olmuştur.

Cahit Önel: 1500 metrede birinci seride koşmuş on bir kişi arasında 3.59 saniye ile altıncı olmuştur. 3000 metre engellide de yarışmıştır üçüncü seride yarışmış.

Rıza İşman: 800 metre serisinde altıncı, 1500 metre serisinde katıldığı on kişilik seride 4.06.9 derecesi ile yedinci olmuştur.

Mustafa Özcan: 3000 engellide 9.45 derecesi ile İngiliz şampiyonu Curr'yi geçmiştir.

Seydi Dinçtürk: 800 metrede elenmiş 4x400 metrede iyi bir koşu çıkarmış. Türk takımının rekor kırmasında etkin olmuştur.

Erdal Barkay: 110 metre engelli koşuda 15. 9 derecesi ile elenmiştir.

Doğu Acar: 400 metrede elenmiş, 4x400 metrede iyi bir koşu çıkarmıştır.

Üner Teoman: 45 kişinin katıldığı bayanlar 100 metresinde yer almıştır. 13. 4 derecesi ile dördüncü olmuştur (Ulus, 16 Ağustos 1948: 6).

14. Olimpiyat oyunlarında atletizmde Türk sporcularının elde ettikleri başarılarından biride Ruhi Sarı Alp 'in 15,025 m ile üç adım dünya üçüncülüğünü kazanmış olmasıdır.¹¹ (Hürriyet, 15 Ağustos 1948: 6).

¹¹ Atletizmde Dünya üçüncülüğü elde etmiş olan Ruhi Sarıalp güreş dışında bir spor dalında ilk kez madalya kazanan sporcu olmuştur. Ayrıca Türkiye Milli Olimpiyat kafilesi atletizm'de ikinci madalyasını 2004 Atina Olimpiyatların da Eşref Apak ile Bronz madalya kazanmıştır (Özsoy, 2011: 80-81).

3.6. Londra Olimpiyatlarında Binicilik Müsabakaları

Olimpiyatlarda binicilik müsabakaları en önemli müsabakalardan biri olarak görülmüştür. Binicilik müsabakalarında şampiyon adayı olarak en başta İngiltere gösterilmiştir. İngiltere dışında Amerika, Arjantin, İtalya ve Türkiye de müsabakalardakigüçlü takımlardandı.

Olimpiyatlara katılmak üzere binicilik ekibi Tümgeneral Cevdet Bilgiş başkanlığında İstanbul Vapuru ile Marsilya yolu üzerinden Londra'ya doğru yola çıkmışlardır. Tümgeneral Cevdet Bilgiş Hürriyet gazetesine vermiş olduğu bir mülakatta, *‘Binicilik ekibimizin müsabakalara çok iyi bir şekilde hazırlanmış olduğunu, binicilik sporunun ata sporları olduğunu bundan dolayı müsabakalardan muvaffak olarak döneceklerini belirtmiştir.’* (Hürriyet, 10 Temmuz 1948: 2).

Olimpiyat müsabakalarına katılacak olan binicilere baktığımızda katile; Saim Polatkan, Tevfik Yücel, Salih Koç, Selim Çakır, Ziya Özok, Eyüp Öncü, Eyüp Öğütürk, Kudret Kasar, Kemal Özçelik’ ten oluşmaktadır (Hürriyet, 10 Temmuz 1948: 2).

Resim 7: Türk Binicileri açılış töreninde (İstanbulluoğlu, 2008:194).

Olimpiyat Kampına katılan binicilerden Binbaşı Saim Polatkan engelli çalışmalar yaparken atın ayağı mania direğinin arasına girmiş ve at dengesini kaybederek yere düşmüştür. Bunun üzerine atın üzerinde bulunan Saim Polatkan'ın da omuzu yere çarpmış ve omuz kemiği zedelenmiştir.

Hastaneye kaldırılan Saim Polatkan'ın kaburga kemiği'nin kırıldığı tespit edilmiş, bu durum üzerine müsabakalara katılamamıştır. (Akşam, 25 Temmuz 1948: 2).

Olimpiyatlarda dünya sporculuğu arasında biniciliğe büyük bir önem verilmektedir. Londra gazeteleri Türk binicilerden büyük başarılar beklemiştir. Türk binicileri ise memleketlerine büyük başarılar ile dönmeyi çok istemişleridir. Ancak binicilik müsabakaları sonucunda Türk binicileri bir başarı elde edememiştir.

3.7. Bisiklet Müsabakaları

Londra Olimpiyatlarına götürülen bisikletçilere baktığımızda; Beden Terbiyesi Merkez İstişare Kurulu, Milli Eğitim Bakanı Tahsin Banguoğlu'nun başkanlığında toplanarak, olimpiyat hazırlıklarını gözden geçirmiş ve kafiye ile götürülecek olan bisikletçileri tespit etmiştir. Uluslararası derecede gerçekleştirilen bisiklet müsabakaları yeterince önemsenmemiş hatta sporcuları çalıştırmak için sporcuların başlarında bir hoca dahi götürülmemiştir. Buna göre Olimpiyatlara beş bisikletçinin götürülmesine karar kılınmış olup bu sporcular Belçika uçağı ile Londra'ya götürülmüşlerdir. Londra'ya götürülen bisikletçiler uçak yorgunluğunu geçirdikten sonra Windsor'da parkura çıkmışlardır. Kampa gelen sporcular büyük bir titizlikle çalışmalarına başlamışlardır. Özellikle de Orhan, Ali, Talat ve Emre'nin idmanları büyük bir dikkatle takip edilmiştir.

Olimpiyat yarışlarında Londra'da havaların daima yağışlı geçmesi 195 km'lik bir yarışa girecek olan bisikletçilerin çalışmalarını aksatmakta ancak buna rağmen sporcuların şevk ve azimlerini kıramamıştır (Hürriyet, 10 Ağustos 1948: 2).

195 kilometrelik bir alanda yarışılacak olan bu müsabakalarda Fransızlar, İtalyanlar, Hollandalılar ve Belçikalılar'a yoğun ilgi gösterilmiştir. Burada üzerinde durulması gereken başka bir durum ise 18 Temmuz 1948 Ulus gazetesinde yer alan bir haberde bisiklet yarışları hakkında önemli bir tespitte bulunmuş , hatta bir tehlikeden bahsetmiştir.

‘‘Dört metrelik bir yolda yüz yirmiye mütecaviz müsabık

sıralanacak ve tahmin ederim başlama çizgisinde en talihli bisikletçi ile en şanssızının arasında elli metre mesafe ile yüz yirmi bisiklet bulunacaktır. Kuraya, lastik patlamalarına, önümüzde ve yanımızdakinin düşmesine hükmeden kaderden başka takım hileleri ve hatta suikastlerle de mücadele etmek zorunda bulunan çocuklarımız ellerinden geleni yapacaklardır. İyi derece almaları bizim için sürpriz teşkil etmeyecektir’’ denilmiştir (Ulus, 18 Temmuz 1948: 1-2).

3.8. Futbol Müsabakaları

Londra Olimpiyatları futbol müsabakaları öncesinde şampiyonanın en büyük adayı olarak Avustralya, İsveç ve Macaristan gösterilmiştir. Türkiye Futbol Federasyonu Başkanlığı olimpiyat oyunlarında milli takımın başına Fenerbahçe’nin çalıştırıcısı Ignace Molnar’ı getirmiştir.

Olimpiyat müsabakalarına götürülecek oyunculara baktığımızda ise kadronun tamamına yakını Galatasaray, Fenerbahçe ve Beşiktaş’lı oyuncularından oluşmuştur.

Galatasaray’dan kadroya alınanlara baktığımızda; Bülent Eken, Naci Özkaya, Reha Eken, Muzaffer Tokaç, Erdoğan Athoğlu, Murat Alyüz, Gündüz Kılıç, Yavuz Oren

Fenerbahçe’den: Cihat Arman, Salahattin Torkal, Samim Var, Fikret Kırca, Erol Keskin, Ahmet Erol, Lefter Andoniyadis

Beşiktaş: Vedii Tosuncuk, Hüseyin Saygun, Şükrü Gülesin

Olimpiyatlara götürülecek olan futbolcu kadrosu açıklandıktan kısa bir süre sonra böyle bir durumun oluşmasıyla Beşiktaş kulübü; Hikmet Alpaslan’ında mutlaka takıma alınması gerektiğini aksi takdirde Beşiktaş kulübü olarak Milli takıma oyuncu gönderip göndermemek üzere olağanüstü toplantı yapacaklarını duyurmuştur.

Bunun üzerine Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü bir açıklama yapmış ve Hikmet Alpaslan da takıma alınmıştır. Bu olay neticesinde Fenerbahçe kulübü de kendi oyuncusu olan Halit Deringör’ün kadroya

alınmasını aksi takdirde kendileri Beşiktaş gibi olağanüstü toplanıp milli takıma oyuncu göndermeme kararı alabileceklerini duyurmuştur. Beden Terbiyesi Genel Müdürü Vildan Aşır Savaşır ise kimsenin kadroya alınamayacağını söylemesine rağmen büyük tartışmalar sonunda Halit Deringör de kadroya alınmıştır. (Cumhuriyet, 16 Temmuz 1948: 2).

3.8.1. Ignace Molnar'ın Milli Takımı Bırakması

Londra Olimpiyatları'na götürülecek futbolcuların tartışmaları yaşanırken Türk Milli Takımını iki ay çalıştıran Ignace Molnar, milli takımı bırakarak Yeşilköy Havaalanı'ndan Macaristan'a gitmiştir. Bu olay büyük bir şaşkınlık uyandırmıştır. Ignace Molnar'ın gitmeden önceki son açıklamaları ise şu şekildedir:

‘‘Milli takımı çalıştırılması işini bana verdikleri zaman teşkilat ileri gelenlerine beni metotlarımda serbest bırakmalarını söyledim, kabul ettiler. Çizdiğim program dairesinde çalışmalarımız devam ederken birtakım müdahaleler ile karşılaştım. Dünyanın hiçbir yerinde bir ekibi çalıştıran herhangi bir antrenöre müdahale olamaz, hele bu ekip milli bir imtihana hazırlanmakta olan takım olursa...Eğer benim ihtisasımda emin değilseler neden takımı bana emanet etmişlerdi (Cumhuriyet, 25 Temmuz 1948: 3).’’ diyerek Mili Takımı bırakma sebebini açıklamıştır.

Ignace Molnar'ın yapmış olduğu bu açıklamalardan anlaşıldığına göre bazı olimpiyat yöneticileri Ignace Molnar'a müdahale etmişlerdir. Yaşanan bu gelişmeler çalıştırıcı Ignace Molnar'ın böyle bir karar almasına sebep olmuştur. Bu gelişmeler neticesinde Ignace Molnar Hollanda Ligi takımına transfer olmuştur (Cumhuriyet, 25 Temmuz 1948: 3).

Futbol Sonuçları: Türkiye Milli Futbol Takımı şimdiye kadar katılmış olduğu olimpiyatlarda ilk defa bir galibiyet almıştır. Çin takımını 4-0 gibi farklı bir netice ile yenen Türk futbol takımı Yugoslavya'ya karşı oynadıkları ikinci maçta ise 3-1 kaybederek müsabakalardan elenmiştir (Hürriyet, 15 Ağustos 1948: 6).

Resim 8: Antrenör Molnar ve ailesi (Cumhuriyet, 25 Temmuz 1948: 1).

3.9. Olimpiyat Yazı Müsabakaları

İnsanların ve toplumların dostluklarını güçlendirmek, bunu gelecek nesillere aktarabilmek amacı ile aralarında Cumhuriyet gazetesinin de bulunduğu dünyanın en büyük on gazetesi tarafından olimpiyat yazı müsabakaları tertiplenmiştir. Türkiye’de yazı müsabakası; spor, idareci ve yazarların gözlem esasına dayanılarak tertiplenmiştir. Olimpiyat yazı müsabakalarına katılmak üzere gönderilmiş yazılar arasında en çok oy alan Jale Günay adındaki bir okuyucu olmuştur. 26 yaşında ve bir çocuk annesi olan Jale Günay, yazı müsabakalarında birinci olduğunu öğrenince çok mutlu olmuş ; heyecandan gözlerine üç gündür uyku girmediğini belirterek yazı müsabakaları öncesinde bir rüya gördüğünü, bu rüyada yurt dışına çıktığını, bunun da kendisine şans getirebileceğini düşünerek yazı müsabakalarına başvuru yapmış ve neticenin kendisi lehine sonuçlanmasına çok sevindiğini söylemiştir (Cumhuriyet, 6 Temmuz 1948:1-3).

Sporcu Ruhü: “1936 Berlin Olimpiyatları için Berlin’e gidiyorum. Üç seneden beri çılgın bir diktatörün elinde karakterlerini değiştirmiş olan Almanya’ya giderken bütün yabancılar gibi ben de heyecan ve korku içindeydim. Kim bilir bize ne müşkülâtlar çıkaracaklar, eşyalarımızı didikleyecekler

hatta belki de ırk yoklamasına kalkışacaklardı. Hududa gelince aldanmış olduğumu gördüm. Trenden inince ‘‘Hoş geldiniz sevgili misafirlerimiz’’ şeklindeki pankartlarla bizleri karşıladılar. Berlin’e vardığımda büsbütün şaşırdım. Evvelce Almanya’yı görmüş olanlardan işittiğim kötü muamelelerin hiç birine rastlamak mümkün değildi. Olimpiyat müsabakaları sebebiyle memleketlerine gelen iki milyon seyirciye karşı Almanlar son derece nazikti. Biletçiler terbiyeli, dükkâncılar hürmetkâr ve posta memurları oldukça hoşgörülüydü. Halbuki bu aynı Almanya başta Versay olmak üzere bütün anlaşmaları yırtmış etrafa meydan okumaya başlamıştı. İnsanları ırk tasfiyesine tutuyordu.

Musevileri türlü işkencelerden sonra memleketten dışarı atıyordu. Ve bütün dünyaya karşı düşmanlığını ilan etmişti. Buna rağmen şimdi olimpiyat müsabakalarının devamı süresince herkesle dosttu. Çünkü Almanlara muvakkar bir zaman için sporcu ruhu hâkim olmuştu. Er meydanında bir Cermen’i mağlup eden zenciye bile alkışlayabiliyorlardı. Etrafa dehşet saçan acayip yüzlü Hitler bile o sırada sevimli görünüyordu. Bir gün Olimpiyat yüzmelerinin yapıldığı alana gelmiş benden yirmi metre ötede tam karşıdaki tribünlere oturmuştu. Hitlerin ve arkadaşlarının bulunmuş olduğu yer kapkara elbiseleri beli tabancalı muhafızlar tarafından kordon altına alınmıştı. Stadyumda ani bir panik havası esti. Halk ne olduğunu anlayamamıştı. Karşı tribünde güzel bir sarışın kadın kordonu yararak son hızla Hitler’e doğru koşuyordu. Polisler gibi hepimiz de Hitler’e karşı bir suikast girişimi yapıldığını sanmıştık. Hâlbuki bir Amerikalı gazeteci olduğunu sonradan öğrendiğimiz bu genç kadın kaşla göz arasında koridordan içeri sızmış ve Hitler’e sımsıkı sarılıp yanaklarından öpmüştür.

Fakat aradan bir iki sene geçince Hitler’in Amerikalı gazeteciye hayran eden bu sevimli maske yüzünden düştü. Bütün

Almanya değişti. Tekrar dünyaya düşman bir millet oldu.       Almanlar insanlık ve kardeşlik ruhunu artık kaybetmişlerdir. Ani baskınlarla memleketleri işgal ediyor, her tarafa saldırıyor, yakıp yıkıyorlardı. Bütün insani harp kaidelerini çiğnediler şehirlerin en kalabalık mahallelerine bombalar yağdırdılar. Sivil halkı, kadınları, çocukları mitralyöz ateşine attılar. Bir Alman  avuşu öldürülünce beş yüz sivil kurşuna dizdiler.

Askerlerini eğlendirsınlar diye binlerce kadını kısırlaştırmış toplama kamplarında yüz binlerce suçsuz sivil halkı işkencelerle ve en vahşi usullerle öldürmüşlerdir. İlmi araştırmalar için birer tecrübe kobay  ibi harcamışlardı. Farzımuhal olarak Berlin Olimpiyatları bir ay değil bir sene yada    sene sürseydi bunlar yapılamazdı. O zaman anladım ki milletler arasındaki anlaşmayı, dostluğu devam ettirmek ve ebedileştirmek için spora daima büyük yer verilmelidir. Yenmek kadar yenilmeyi de tabii hatta şerefli bir hadise gibi gösteren, düşmanlığı ortadan kaldıran herkesle dost ve kardeş olmayı telkin eden sporcu ruhunu bütün insanlara aşılamak lazımdır. Eğer devletleri sporcular idare etse ve her sene sıra ile bir memlekette Olimpiyatlar tertip edilse harp tehlikesi azalır” (Cumhuriyet, 1 Temmuz 1948: 4).

Müsabakalara katılmak için ülkemizi temsilen Jale Günay, Yeşilköy Havalimanı’ndan 28 Temmuz günü sabah saat 08.30 ’da Londra’ya hareket etmiştir. Akşam saatlerinde Londra’ya varmış olan Jale Günay’ı Cumhuriyet gazetesi muhabirlerinden Haluk Durukal ve  mer Besim karşılamıştır. Bunun yanında İngiliz Milli Eğitim Bakanlığı tarafından olimpiyat müsabakası davetlilerini karşılamak üzere Oxford  ğrencilerinden Lettice Wigam karşılamıştır. Beraberce Words Sports dergisinin sahibi Mr. Michael Wordsell’in evine gitmişlerdir. Burada misafir olan Jale Günay Yeni Zelandalı bir beyefendi ile tanışmıştır. Yeni Zelandalı beyefendi Türk kızı olan Jale Günay’ı görünce Atatürk İnkılapları’ndan evvel bir kadının tek başına bir seyahate çıkıp çıkamayacağını, ayrıca bir Türk kadının diğer

memleketlerdeki kadınlara benzeyebileceğini düşünmediğini söylemiştir (Cumhuriyet, 29 Temmuz 1948: 1-3).

Olimpiyat yazı müsabakaları için Türkiye dışında Yunanistan, Finlandiya, İspanya, Macaristan, Norveç gibi toplamda sekiz ülke temsilcisi davet edilmiştir. Gelen temsilciler Fransızca'yı iyi konuşmaktadır. Amerika'da düzenlenmiş olan yazı müsabakalarına toplamda kırk bin kişi katılmıştır. Bu müsabakayı ortaokul talebesi 15 yaşında bir genç kazanmış ve Londra'ya hocası ile beraber katılmıştır. Fransa'yı temsilen ise 18 yaşında olan Mlle Hugnette gelmiştir.

Resim 9: Jale Günay'ın Londra'ya gidişi (Cumhuriyet, 28 Temmuz 1948: 1).

Jale Günay Londra'ya geldikten sonra burada ilk gün Hyde Park'a gelmiş ve buraları gezmiştir. Londra için ilk izlenimlerine baktığımızda sokaklarda Katolik dininin propagandasını yapan ve fakir çocuklar için halkı merhamete davet eden kadınlara rastgelmiştir. Ayrıca farklı dinlere mensup kadınların da kendi dinlerinin propagandasını yaptıklarını görmüştür. Londra'da yaşayan halk, buranın yeşil alanlarında piknikler yaparak, bu alanlara uzanarak günlerini mutlu bir şekilde geçirmekte olduklarından bahsetmiştir. Jale Günay Londra'da lükse ait her şeyin çok pahalı olduğunu söylemiştir. Örneğin; bayan kuaförlerin elli sterline saç boyadıklarını, ayakkabıların çiftinin on beş sterlin olduğunu, bayan mantosunun yetmiş sterlin olduğunu söyleyerek buradaki pahalılıktan yakınmıştır. Buna karşın

İngiliz halkının ise çok fazla israf yapmadıklarını, altı yamalı ayakkabı giydiklerini hatta sütlerine tek şeker attıklarını sözlerine eklemiştir (Cumhuriyet, 29 Temmuz 1948: 1-3).

İngiliz malları'nın yüksek fiyatına karşın şehre gelen yabancılara büyük bir indirim kolaylığı sağlanmıştır. Bunun sebebinin ise dışarıdan gelen misafirlerin döviz getirmiş olmasıdır. Hatta İngiltere dışında yaşayan bir İngiliz misafir dahi gelse büyük indirim elde ederek alışverişini yapabilmektedir. Çünkü kazanmış olduğu para dışarıdan gelmiş ve ülke ekonomisine katkı sağlamıştır. Bu ve buna benzer sokak yaşantılarını anlatan Jale Günay, Haluk Durukal ile beraber Londra Radyosu'nda konuşma yapmıştır (Cumhuriyet, 29 Temmuz 1948: 1-3).

Yarışmayı kazanan okuyucuların Londra'daki programlarına baktığımızda programa katılan misafirler için Londra'nın meşhur Cumberland Otelinde banyolu hususi odalar hazırlanmıştır. Ayrıca katılacak olan gazetecilere toplantı yapabilecekleri bir salon ayarlanmıştır. Buna göre misafirler Londra'ya geldikleri ilk gün Lord Hacking'in davetlisi olarak Lordlar ve Avam Kamarası'nı ziyaret etmişlerdir. Öğleden sonra Londra Belediye Başkanı'nın düzenlemiş olduğu çay ziyafetine katılmışlardır. İkinci gün ise Bahriye Bakanlığı'nın nezaretinde Thomas Nehri'nde bir motor gezintisine çıkılmış oradan Deniz Müzesi ile Bahriye Mektebi gezilmiştir. İkinci günün akşamında Salvoya Otelinde Words Sport tarafından okuyucuların şerefine bir ziyafet verilmiştir. Üçüncü gün akşamı misafirlere Hampstead Heath'daki panayıra dolaştırmak suretiyle İngilizlerin hayatı hakkında mümkün olduğu kadar bilgi verilmiştir (Cumhuriyet, 10 Temmuz 1948:1-3).

Resim 10: Jale Günay ve Londra Belediye Başkanı (Cumhuriyet, 14 Ağustos 1948: 1).

3.10. Gazetecilerin Gözünden Olimpiyatlar

Ülkemizden birçok gazetenin temsilcisi Londra Olimpiyatları yerinde takip etmek ve Londra gündelik hayatı gözlemlemek üzere Londra' ya gitmişlerdir. Gazete temsilcileri Londra'da kaldıkları süre zarfında yapmış oldukları gözlemlerini kaleme alarak bir değerlendirmede bulunmuşlardır. Vatan Gazetesi'nden Sinan Korle gözlemlerine göre dünyanın farklı birçok ülkesinden gelmiş sporcu ve onları takip etmeye gelen misafirler Londra'nın renkli bir parçası haline gelmişlerdir. Wembley Stadyumu'na gelen binlerce izleyicilerin araçları için büyük bir saha tahsis edilmiştir.

Müsabakaları seyretmek üzere elçiler, İngiliz zenginleri ve lordlarının lüks araçları müsabakaları izlemeye gelen herkesin dikkatini çekmiştir. Londra'da havaların sıcaklığı müsabakaları izlemeye gelen birçok izleyicinin bayılmasına sebep olmuştur. Londra'da saat 18.00'da başlamış olan müsabakalar gece saat 23.00'a kadar sürmüştür. Müsabakaların bu kadar uzun sürmesi Londra halkında rahatsızlık uyandırmıştır (Vatan, 2Ağustos 1948:6).

Olimpiyatlar için Ulus gazetesini temsilen Londra'da bulunan gazeteci M. Engin kampta sporcuların yaşantılarını ve kamptaki izlenimlerini kaleme almıştır. Olimpiyat atletizm müsabakaları neticesinde müsabakalara katılmış olan Türk atletler'in almış oldukları başarısız sonuçlar; kampta

bulunan sporcular ve idareciler üzerinde olumsuz bir hava oluşturmıştır. Müsabakalar sonunda kamp yerlerine dönmüş olan atletler bir müddet sonra biraz daha rahat hareket etmeye başlamış birbirlerine bakarak: *“Hürriyetimize kavuştuk, unumuzu eledik, eleğimizi astık”* diyerek takılmışlardır. Hatta kampta bulunan bazı yöneticiler atletizm müsabakaları için ileriye dönük büyük beklentilerinin olmadığını söylemişlerdir. Tüm bu olumsuz havanın etkisi, belki de atletlerin biraz rahat hareket etmiş olmaları kamp alanında bulunan Gazanfer Bilge’yi üzmüştür. Bunun üzerine Gazanfer Bilge atlet arkadaşlarına tepkide bulunarak:

“Bu ne biçim hürriyet be. Mağlubiyetle gelecek hürriyeti istemem, sizin olsun, terhis edilmiş erler gibi şaşkın şaşkın ortada dolaşmayın. Bir kenara çekilin yoksa sizi sevkiyata teslim eder hemen İstanbul’a yollarız” diyerek tepkisini dile getirmiştir. Gazanfer Bilge’nin bu tepkisinden bir süre sonra atletler de yanlışlarını anlamış ve kendilerini toparlamışlardır (Ulus, 3Ağustos 1948: 6).

3.10.1. Olimpiyatlara Yapılan Eleştiriler

Olimpiyatlara katılan Milli Kafile başarıları kadar eleştiriler sebebiyle’de gündeme gelmiştir. Londra Olimpiyatları’nda Türk kafilesine ve yöneticilere yapılan eleştirilere baktığımızda olimpiyatlar başlamadan yapılan eleştiriler olimpiyatlar esnasında da devam etmiştir. Bu eleştiriler zaman zaman yapıcı olmakla beraber, zaman zaman ise güreşçiler ve yöneticiler üzerinde bir baskı haline gelmiştir. Akşam gazetesi yazarı Olimpiyatlara katılan sporcuların seçiminde sadece güreş sporcuları seçilirken dikkat edildiğini, diğer spor dallarında seçilen sporcuların seçimlerinde titiz davranılmadığını seçilen sporcuların gelişigüzel seçildiğini belirtmiştir. Olimpiyatlara götürülen aşçının ise rastgele seçildiğini, yemeklerin sporcular tarafından beğenilmediğini belirtmiştir (Akşam, 31 Temmuz 1948: 1-3).

Bu eleştiriler Olimpiyatlara ayırdığımız bütçe ve gönderilen sporcu sayısı bakımından da ilginç veriler içerir.¹² Nitekim Londra Olimpiyatlara

¹² 1960-1970 yılları arasında haftalık spor dergisi olarak yayımlanmış olan Foto Spor dergisini

katılmış olan Mısırlılar yaklaşık 500 bin lira bütçe ayırarak olimpiyatlara yaklaşık 150 kişilik bir sporcu kafilesi ile katılmıştır. Beri tarafta Türk kafilesinin 57 sporcu ile 54 bin liralık bir bütçe ile olimpiyatlara katılması aradaki büyük uçurumu gözler önüne sermektedir

Vatan gazetesi yazarlarından olan Sinan Korle'nin 10 Ağustos'da Türk kafilesinde görevli idarecilere yapmış olduğu eleştirilere baktığımızda yazar, olimpiyatlara katılan kamp idarecilerinin müsabakalar boyunca kampta sporcuların yanlarında yer almadıklarını tam aksine başlarına buyruk hareket ettiklerini söyleyerek kampta bir başıboşluğun hakim olduğunu ve idarecilerin sporcuların ihtiyaçlarını gidermek için bir çaba sarf etmediğini belirtmiştir. Kampa katılan bunca idarecinin boşuna getirildiğini belirterek sporcularımızın mağdur olduklarını hatta açlık problemleri yaşadıklarını iddia etmiştir (Akşam, 21 Ağustos 1948: 5).

Yapılan bu eleştirilere karşın olimpiyatlar boyunca idareci-sporcu ilişkilerinin gayet samimi ve sıcak olduğuna, sporcuların hemen her türlü gereksinimlerinin giderildiğini sporcuların yapmış olduğu açıklamalardan anlamaktayız. Kampta sporcuların açlık çekmeleri ile ilgili yapılan

incelediğimizde; 1948 Londra Olimpiyatlarından yaklaşık olarak yirmi yıl sonraki süreçte Türk sporunun gelmiş olduğu noktaya baktığımızda: büyük şampiyonluklar yaşamış olan Mersinli lakaplı Ahmet Kireççi vermiş olduğu bir röportajında gerek güreş gerekse diğer spor dalları ile olan ilişkisini kesmediğini Türk sporunu ve güreşini yakından takip ettiğini belirterek şöyle demiştir: *'Bizim bölge müdürü değiştirilmezse burada sporun s harfi bile kalmaz Ankaradaki büyükler bunu böyle bilsinler Kışın Mersin'den gönderilen sandık sandık portakal ve muzlara kanmasınlar. Edip Burhan'ın burada yapmış olduğu işlere dikkat etsinler. Bölgemizde ne güreşe, ne boks, ne atletizme, ne de bisiklete heves kaldı. Güreşimiz ise günden güne eriyor yada yabancılar hızlı ilerlediği için bizler geri kalıyoruz. Bunun sebebi hep aynı antrönör ile devam edilmesidir.* diyerek güreşçilerin kendisine verildiği takdirde üç ay içinde onları Dünya şampiyonu yapacağını idda etmiştir(1966-67 Fotospor dergisi, sayı 15, S.4).

Gazanfer Bilge ise verdiği beyanatta: *Bıraksınlar artık güreşçilerimizi kefenledikleri yeter bıraksınlarda güreşçilerimiz tabutlanacaksa, yıllarca mindere ter dökmüş bizler yapalım bunu. Ama kurtulamayacağını söyledikleri hastayı dipdiri yaptığımız zaman da utansınlar alabildiğine ve bilsinler'ki o zaman, güreş karşılaşmalarının yapıldığı her saha yüzlerine kapalı kalacaktır* (1967-68 Fotospor dergisi, sayı 83, S.7). her iki beyanat güreşte yaşanan sorunları göz önüne sermektedir.

Fotospor dergisini incelediğimizde öyle anlaşılıyorki 1968 yılında federasyonunun başına asker kökenli olan Cihat Uskan getirilmiş ve uzun bir süre bu görevi sürdürmüş olduğundan dolayı eleştirilerin hedefi haline gelmiştir. Bu dönemde milli güreşçiler olan Mahmut Atalay, Sırrı Acar, Ahmet Ayık, Gıyaseddin Yılmaz, Tefik Kış, Metin Alakoç ve Adil Güngör, Bursa'da açılmış olan milli takım kampına katılmayacaklarını bildirmişlerdir. Bu duruma Cihat Uskan ne de başka bir yetkili müdahale etmekten kaçınmıştır. Tüm bu olumsuz tabloya rağmen devlet bakanı Kamil Ocak bu kişileri görevden alamamıştır. Federasyon içerisinde ve dışında yaşanan bu sıkıntıların giderilmemesi sonucu güreş ve diğer alanlarda başarı elde edilemeyince büyük tartışma ve eleştiriler yapılmıştır (1967-68 Fotospor dergisi, sayı 89, S.11-12).

eleştirilere baktığımızda ise sporcuların açlık problemi yaşamadıkları, aksine olimpiyat müsabakaları boyunca en çok beğenilen yemeklerin Türk yemekleri olduğunu yapılan açıklamalardan anlamaktayız. Türk kafilesinin aşçısı ile yapılan bir röportajda Aşçı Mehmet Aksoy olimpiyatlarda yapmış olduğu yemeklerle ilgili şu açıklamayı yapmıştır:

“Tas kebabı, revani, pilav, makarna, muhallebi, sütlaç, imambayıldı... Fakat işin garip tarafı şu ki ecnebi sporcular, kendi aşçılarının yaptıkları yemekten çok bizim yemekleri beğeniyorlar ve Türk yemeği diye bizim sofralara koşuyorlardı. Tas kebabımız, imambayıldı vesaire yemeklerimiz, ecnebi aşçılardan birçokları ocak başına gelip pişirme tarzını öğrenmeye çalışıyorlardı. Diyebilirim ki Türk yemekleri nefaseti ve lezzeti itibari ile olimpiyatlarda birinciliği almıştır” (Akşam, 21 Ağustos 1948: 5).

3.11. Türk Olimpiyat Kafilesinin Memlekete Dönüşleri

Milli Olimpiyat Kafilesi memlekete dönüşlerden önce Londra’da bulunan şehir müzelerini, tarihi kültürel yerlerini gezmişlerdir. Burada bulunmuş olan önemli spor kulüpleri ve kulüplerin çalışma tarzları hakkında bilgi edinilerek Türk sporcuları için tecrübe kazanılmıştır. Olimpiyat müsabakalarının bu safhası sona erdikten sonra milli takım ve idarecilerinin büyük kısmının geri dönüş hazırlıkları başlamıştır. İlk kafilenin 16 Ağustos’ta ikinci kafilenin ise 18 Ağustos’ta İsveç uçağı ile dönmesi planlanmıştır (Cumhuriyet 21 Ağustos 1948: 1-2).

Olimpiyat kafilesi İstanbul’a ayak basmadan önce sporcuları en iyi şekilde karşılamak üzere gerek İdari gerekse halk nezdinde büyük hazırlıklar yapmışlardır. Bu hazırlıkların ardından sporcuların geliş saatleri 16.30 olarak açıklanmıştır. Ancak Türk sporcularını taşıyan uçağın saat 14.00’te Yeşilköy Havalimanı’na inmesi sebebiyle karşılama programıyla ilgili zamanlama hatası yaşanmıştır. Bundan ötürü Türk sporcularını karşılama hazırlıkları sadece kağıt üzerinde kalmıştır. Havalimanına inen uçaktan ilk önce Celal

Atik ardından diğer güreşçiler ve iyi derece yapmış olan sporcular çıkmıştır. Bu esnada çevrede bulunan halk ve görevli memurlar bir anda toparlanarak Türk sporcularını büyük bir coşku ile karşılamışlardır (Cumhuriyet 21 Ağustos 1948: 1-2).

Kalabalığın yanına gelen spor kafilesi için beklenen hazırlık yapılamamıştır. Bu yönde yapılmış olan eleştirilere baktığımızda: “*Ne bir takdim merasimi, ne İstiklal Marşı, ne de vali ve şehrin ileri gelenleri. Londra semalarında dalgalanan bayrağımız, Londra ufuklarında akisler bırakan Milli Marşımız Yeşilköy’de ne görüldü, ne de işitildi.*” Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü adına sporculara bir buket çiçek verilmiştir. Bir süre üzerindeki şaşkınlığı atan yöneticiler sporculara üzeri açık bir otobüs tahsis ederek halkı selamlama konvoyu oluşturmuşlardı (Cumhuriyet 21 Ağustos 1948: 2).

Şehre giren Türk sporcularını gören sürücüler büyük bir heyecan ve coşku ile konvoyun arkasına geçmişlerdir. Otobüs ile şehir gezilirken davul zurna ekipleri oluşturulmuş davullar ve zurnalar eşliğinde bir düğün havası içinde karşılama yapılmıştır. Türk sporcularını gözyaşlarıyla alkışlayarak karşılamış olan halk, *Yaşayın var olun aslanlar!* diye hep bir ağızdan bağırmışlardır. Türk sporcularını taşıyan otobüs Taksimde Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü’nün önünde durmuş ve sporcular bir bir otobüsten inerek kendilerini karşılayan kalabalığın içine karışarak muhteşem zaferlerini kutlamışlardır. Bir süre sonra müdürlük binasına giren sporcular balkona çıkarak halkın sevgi gösterilerine karşılık vermişlerdir (Cumhuriyet 21 Ağustos 1948: 2).

İnönü Stadı’nda Yapılmış Olan Tören: Olimpiyatlarda şampiyon sporcular, bütün dünyada “*Türk gibi kuvvetli ol*” sözünü tekrar ettirmiş, defalarca ay yıldızlı bayrağı şeref direğine çekirmiş ve Milli Marşı çaldırmıştır. Buna rağmen yöneticiler tarafından hakettikleri karşılama programı yapılmamıştır. Yöneticilerin bu eksiklikleri gidermek maksadı ile olimpiyatlarda üç dünya şampiyonu yetiştirmiş olan Kasımpaşa Kulübü harekete geçmiş ve Türk sporcular için İnönü Stadı’nda büyük bir tören

hazırlamıştır. İnönü Stadı'ndaki tören için önce güreşçiler halka takdim edilmiş ardından güreşçilerin hatıraları seyircilere dinletilmiştir. Sporculara çeşitli hediyeler verilmesinden sonra tören büyük bir coşku ile sona ermiştir (Vatan 18 Ağustos 1948:6).

Sporcularımıza bir destek'de İstanbul Üniversitesi Talebe Birliğinden gelmiştir. Marmara Lokalinde Olimpiyatlara katılan sporcular ve idarecilerin şerefine bir toplantı tertip etmiştir. Binlerce üniversiteli gencin katılmış olduğu bu toplantıda, güreşçiler içten gelen bir tezahürat ile karşılanmışlardır. Toplantıyı kısa bir hitabe ile açan birlik başkanı Orhan Arıman, sporcuları toplantıda hazır bulunanlara takdim etmiştir. Ardından kürsüye davet edilen Burhan Felek, çokça alkışlanan bir konuşma yapmıştır. Bu konuşmada, *“Çocuklarımız; beşer takatinin en yüksek zirvesine çıkmışlardır. Onlarla ne kadar iftihar etsek azdır”* demiştir. Kafile başkanı Vildan Aşır Savaşır, Güreş Federasyonu Başkanı Vehbi Emre, Güreş çalıştırıcısı Nuri Hoca, futbol kafilesi başkanı Ulvi Yenal de birer konuşma yapmışlardır (Cumhuriyet, 24 Ağustos 1948:1-3).

Olimpiyatlardaki büyük başarılarının ardından şampiyon sporcular Ankara'ya davet edilmişleridir. İstanbul'dan Ankara'ya kadar bütün yol boyunca istasyonlarda duran trenin önüne gelen yöre halkı, sporcuları sevgi gösterileri ile karşılamışlardır. Bütün bu içten sevgi havası içinde olimpiyat şampiyonları Ankara Belediye Başkanı adına belediye müfettişlerinden Ferit Karşlı tarafından karşılanmış ve kendilerine kırmızı beyaz çiçeklerden yapılmış büyük bir çelenk verilmiştir.

Ankara garında ise güreşçilerin karşılanması çok heyecanlı olmuştur. Bütün kulüplerin sporcuları ellerinde buketlerle kulüp bayrakları ile garın peronlarında yer almışlardır. Trenin Ankara garına gelmesi ile başta Milli Eğitim Bakanı Tahsin Banguoğlu olmak üzere Vali Avni Doğan, Belediye Başkanı Ragıp Tüzün, Ankara Emniyet Müdürü garda hazır bulunmuşlardır. Tren gara geldiği zaman heyecan son haddini bulmuş ve garı dolduran binlerce kişi, *“Yaşayın, var olun!”* hitabı ile Türk sporcularını selamlamışlardır. Vagondan önce kafile başkanı, Beden Terbiyesi Genel

Müdürü Vildan Savaşır, Güreş Federasyonu Başkanı Vehbi Emre ve Mehmet Nuri Boytorun çıkmıştır (Ulus, 27 Ağustos 1948: 1).

3.11.1. Olimpiyat Şampiyonlarına Yardım Meselesi

Londra Olimpiyatları'nda büyük başarılar elde eden sporcular için İstanbul, İzmir, Adana gibi büyük şehirlerde başta Ticaret ve Sanayi Odaları olmak üzere memleketin önde gelen zengin ve tüccarları arasında büyük bir yardım seferberliği başlatılmıştır. Aynı zamanda güreşçilere yapılacak olan yardımların sadece milli maçların mevzu olduğu zamanlarda değil her zaman olması gerektiği vurgulanmıştır (Ulus, 5 Ağustos 1948: 6).

Güreşçilere yapılması gereken yardımlar için sadece zengin sanayiciler değil, aynı zamanda birçok gazete ve köşe yazarı da büyük bir enerji sarf ederek bu yolla ülkede milli bir bilinç oluşturarak kamuoyu oluşturmaya çalışmışlardır. Böylece güreşçilere yapılacak yardımlar halkın her kesimine ulaştırılmaya çalışılmıştır. Güreşçilere yardımlarla ilgili Ulus Gazetesi'nde yazan Ferit Karşı'nın düşüncelerine baktığımızda, yazar güreşçiler için, Türk milletinin öz evlatlarına karşı vefalı olmaları gerektiğini bunun için ellerinden gelen tüm imkanların seferber etmeleri gerektiğini, Sporcuların olimpiyat müsabakaları boyunca amatörlüğün ruhuna uygun hareket ettiklerini söyleyerek *''Güreşçilerimiz'in maddi veya manevi bir menfaat kaygısı olmaksızın ancak spor zevki ve şevki için müsabakalara girdiklerini''* belirtmiştir. (Ulus, 11 Ağustos 1948:6).

Ülkemizde güreşçilere yapılacak olan yardımlar konuşulurken İsviçrelilerin şampiyon sporcularına yapmış oldukları yardımlar ise Sporcuları için sporculara sabit düzenli bir ücret verilmediği, yalnız antrenmanlara katıldıkları süre ve müsabakalara katıldıkları müddetçe para ödenmesi sebebiyle ev ihtiyacı olan sporculara devletin ve halkın desteği ile ev hediye edilerek onların rahat bir hayat geçirmelerine imkan tanınmıştır.

İsviçreli ve Türk sporcularını karşılaştırdığımızda İsviçreli sporcuların uluslararası veya bölgesel bir müsabakaya katıldıklarında maddi veya manevi hiçbir kaygı gözetmeksizin başarı odaklı çalıştıkları ve bu şekilde konsantrasyonunu tek bir alana yöneltmek başarıya ulaşmaya çalışmakta

olduğunu görmekteyiz. Türk tarafına baktığımızda Türk sporcularının birçoğu milli takıma uzun yıllar hizmet etmiş olması, gerek bölgesel gerekse uluslararası birçok müsabakaya katılmış olmasına rağmen ne maddi ne de manevi bir destek almadıklarını, geçinebilecekleri kadar bir gelire sahip olduklarını görmekteyiz. Bunun da en açık örneğini uzun yıllar milli takımda ülkesini temsil eden sporcuların bir çoğunun küçük evlerde, kirada oturduklarını ancak ihtiyaçlarını giderebilecek kadar gelirleri olduğu görülmektedir. (Vatan, 10 Ağustos 1948: 6).

Olimpiyat müsabakaları neticesinde büyük başarılar kazanmış olan Türk sporcularına elde ettikleri başarılarından dolayı ödüllendirilmeleri gerektiği konusunda çeşitli haberler yapılmış, yabancı sporcuların durumlarının Türk sporcularından daha iyi bir durumda olduğu defalarca vurgulanmıştır. Bu durum üzerine Sporcuları Koruma Derneği aracılığıyla şampiyon sporculara 25'er bin lira para ve çeşitli yardımlar yapılmıştır. Bu yardım "Uluslar arası Olimpiyat Komitesi" tarafından amatörlük hareketinin ruhuna aykırı bir davranış olarak görülmesinden dolayı; Yaşar Doğu, Gazanfer Bilge, Nasuh Akar, Halil Kaya ve Ruhi Sarıalp 1952 'de yapılmış olan Helsinki Olimpiyat oyunları listesinden çıkarılmışlardır. Böyle bir hadisenin yaşanmış olması sebebiyle Türk Milli Spor kafilesi uzun yıllar büyük başarılar elde edememişlerdir (Özsoy, 2011: 70).

Olimpiyat şampiyonları için yapılacak olan yardımlara memleketin her kesimden olduğu gibi devlet ricalinden de çeşitli yardımlar yapılacağı taahhüt edilmiştir. Buna göre İstanbul Valisi ve Belediye Başkanı Dr. Lütfi Kırdar, şampiyon olan güreşçiler için birer ev hediye etme kararı almıştır. Yapılacak olan yardımların mali boyutunu karşılamak üzere Belediye Başkanı Dr. Lütfi Kırdar başkanlığında bir komite oluşturulmuştur. Bu komitede İstanbul Gazeteciler Cemiyeti Başkan Vekili Mümtaz Faik Fenik, Basın Derneği Başkanı Hakkı Tarık Us, Merkez Bankası'ndan, Emlak Kredi Bankası'ndan, İş Bankası'ndan, Yapı Kredi Bankası'ndan, İstanbul Ticaret ve Sanayi Odası'ndan, Tüccar Derneği'nden ve Sermaye Birliği'nden birer temsilciden oluşmuş ve burada belirlenerek yapılacak olan yardımlar görüşülmüştür. Buna göre müsabakalarda şampiyon olan güreşçiler için

Emlak Kredi Bankası ile belediye arasında kurulan limited şirketi Haseki Bölgesi ile Koca Mustafa Paşa arasındaki arazilerde on bir bin liraya mal olarak yapılan evlerin iki ay içinde bitirilerek güreşçilere verilmesi kabul edilmiştir (Akşam, 12 Ağustos 1948: 6).

3.12. Olimpiyat Şampiyonlarının Evlerinde Yaşananlar

1948 Olimpiyatları'nda Türk sporcuları tüm ülkede nasıl büyük bir mutluluk ve heyecan uyandırdılar ise hiç şüphesiz ailelerinde de büyük bir mutluluk yaşanmıştır. Sıkletlerinin şampiyonu olan ve Türk bayrağının şeref direğinde dalgalanmasını sağlayan Celal Atik ve Yaşar Doğu'nun aileleri Ankara'da Gazi Çiftliği'nde iki odalı lojmanlarda kalmaktaydılar (Ulus, 4 Ağustos 1948: 6).

Celal Atik'in Fahrettin ve Gülseren adında iki çocuğu, babalarının şampiyonluğuna çok sevindiklerini ve bu haberi duyar duymaz koşarak annelerinin yanına gelerek mutluluklarını annelerine sarılarak paylaştıklarını söylemişlerdir. Celal Atik'in eşi olan Nadiye Hanım ise olimpiyatlar hakkındaki düşüncelerini şu şekilde belirtmiştir:

“Radyo başında zaten hep güreşlerin sonucunu bekliyorduk. Celal'in şampiyon olduğunu söyledikleri zaman gözlerimden sevinç yaşları boşaldı. Hem de uzun uzun ağladım. Giderken bana ‘gidiyorum’ dedi ve yanımdan ayrıldı. Kapıdan çıkarken bir daha döndü ve ‘Dua et! Millet ve vatan için kazanmam için dua et!’ dedi zaten oruç tutuyorum kazandığı zaman bir gün daha oruç tutacağıma yemin etmişim” (Ulus, 4 Ağustos 1948: 6).

Yaşar Doğu'nun annesi eşi ve iki çocuğu ile sade bir hayat geçirdiklerini görmekteyiz. Annesi Perihan Hanım, oğlunun küçük yaştan itibaren güreş ile ilgilenmeye başladığını, gözünün güreşten başka hiçbir şey görmediğini belirtmiştir. Yaşar Doğu'nun eşi ise müsabakaları dinlerken gözlerinin dolduğunu müsabaka haberlerini gazeteden de takip ettiklerini söyleyerek eşini çok özlediğini ancak eşinin dünya şampiyonu olmasıyla beraber vatanını ve milletini en iyi şekilde temsil ettiğini bunun da her şeyden

önemli olduğunu belirtmiştir. Görüldüğü üzere gerek güreşçilerin yaşadıkları evlere baktığımızda gerekse ailelerinin yaşam şartlarına baktığımızda ailelerinin gösteriştan uzak gayet sade, mütevazı bir hayat yaşadıklarını önceliğın kendi menfaat ve çıkarlarının olmadığına tam aksine vatan ve millet birliğinin olduğu görölmektedir (Ulus, 4 Ağustos 1948: 6).

Celal Atik hakkındaki bir yazıda onun yapmış olduğu bir hareket adeta insanın tüylerini diken diken etmeye yetmiştir. Şöyle ki Celal Atik Olimpiyatlara katılmadan önce kendisi kampta, evinden uzakta iken ailesinin geçinebilmesi için eşinin kolunda bulunan iki altın bileziğini yüz kırk liraya bozdurarak bunun bir kısmını ailesine geçimlerini temini için bırakmış, kalan bir kısmını da Olimpiyatlara giderken yanına almıştır. (Cumhuriyet, 23 Ağustos 1948: 1-4).

Ahmet Kireçci'nin evine giden gazeteciler ev hakkında: O kadar eskimiş ki adeta üflesen yıkılacak gibiydi demişlerdir. Buranın, evli bir insanın oturduğu yerden daha ziyade bir tavuk kümesini andırdığını belirterek ev içerisinde yürürken bile evin sallandığını belirtmişlerdir. Odanın içerisinde sadece küçük tek dolap, yuvarlak ufak bir masa, bir iki sandalye ve bir yatak vardır. Ahmet Kireçci'nin tüm mal varlığı bu eşyalardan ibarettir. Buradan anlaşılacağı üzere şampiyon güreşçiler ve diğer sporcular çok zor şartlar altında olimpiyatlara hazırlanmışlardır. Ahmet Kireçci'nin eşinin düşüncelerine baktığımızda: Titrek bir sesle *“ne zaman gelecek biliyor musunuz ?”* diye sormuştur. Gazeteci Cuma günü! Döneceğini söyleyince eşi, *“işte burada yemek yiyor şurada yatıyor.* demiştir. Eşinin olimpiyatlara iyi bir şekilde hazırlandığını belirterek eşinin şampiyon olacağına inanmış bunun için gece gündüz dua ettiğini ifade etmiştir (Hürriyet, 19 Ağustos 1948: 6).

Gazanfer Bilge'nin evine yapılan ziyaret’de ise evinin Ahmet Kireçci'nin evine nazaran daha büyük olduğu ancak tek odadan oluştuğu görölmektedir. Evin duvarları Gazanfer Bilge'nin resimleri ile kaplanmıştı. Gazanfer Bilge'nin çocukları bu resimlere bakarak babalarına olan özlemlerini gidermişlerdir. Öyle görölüyor ki müsabakalarda şampiyon olan

tüm sporcuların evleri aynı şekilde sad eve gösterişsizdir. Aynı zamanda sporcuların aileleri kendilerine yapılacak olan yardımların gelmesinden umutlarını kesmişlerdir. Bunun sebebinin önceki olimpiyatlarda da çeşitli dereceler kazanmalarına rağmen sporculara sözü verilen yardımların hiç birinin yapılmamasıdır. tüm olumsuzluklara rağmen sporcular, memleketleri için pes etmeden müsabakalarda ellerinden geleni yapmış ve emeklerinin karşılıklarını dünya şampiyonu olarak almışlardır.

Kenan Olcay'ın yaşadığı eve bakıldığında ise annesinin üç katlı ahşap evinin bir odasında yaşayan Kenan Olcay, eşi ile birlikte aynı işte memur olarak çalışmışlardır. Kenan Olcay'ın eşi, Kenan hakkında eşinin uzun yıllar güreştiğini ve bu durumdan dolayı gurur duyduğunu belirtmiştir (Hürriyet, 19 Ağustos 1948: 6).

Resim 11: Güreşçilerin aileleri (Vatan, 19 Ağustos 1948: 6).

SONUÇ

Ülkelerin ve toplumların birbirlerine ihtiyaç duymaları, dışa açılmaya başlamaları, birbirleri ile karşılıklı iyi ilişkilerini sürdürmeleri barış yolu ile olabilmektedir. Bu açıdan toplumlar, savaşların sona erdirilmesi ve barışın uzun soluklu sürdürülebilmesi için spor organizasyonlarından'da yararlanmışlardır. Bu çalışmalar sonucunda toplumlar dostluklarını geçmişten günümüze spor yolu ile daha iyi bir şekilde geliştirmişlerdir. Gerek sosyal yaşamda gerekse spor yaşamında bazı hedeflere ulaşabilmek için spor her zaman önemli etkenlerden biri olarak yerini korumuştur.

1948 Olimpiyatları İkinci Dünya Savaşı sonrasında oluşan yaraları sarmak ve toplumların zihinlerinde oluşmuş savaş imgesini temizlemek amacıyla İngiltere'nin başkenti Londra' da düzenlenmiştir. İkinci Dünya Savaşı' nın başlamasına sebep olan Almanya ve Japonya olimpiyat oyunlarına davet edilmemiştir. Toplamda elli dokuz ülkeden 4104 sporcunun katılmasıyla Londra Olimpiyatları başlamıştır.

Türkiye'nin Olimpiyat yolculuğu Meşrutiyet'in ilan edilmesinin ardından Selim Sırrı Tarcan'ın öncülüğünde Osmanlı Olimpiyat Cemiyeti kurulması ile başlamıştır. İlk kez 1912'de Stockholm Olimpiyatları'na kendi imkanları ile katılmış olan sporcular bir başarı elde edememişlerse'de bir ilki yaşatmışlardır. Cumhuriyet döneminde ilk kez 1924 Paris Olimpiyat oyunlarına 67000 TL bütçe ayırarak katılım sağlanmış fakat bir başarı elde edilememiştir.

Londra Olimpiyat Oyunları Olimpiyat maceramızın en müstesna örneğini teşkil eder. 29 Temmuz 1948'de Londra' da düzenlenmiş olimpiyatlara Türkiye'yi temsilen elli yedi sporcu katılmıştır. Olimpiyat oyunları Türk güreşçileri'nin başarısıyla Türk spor tarihinde bir dönüm noktası olmuştur. Türk Milli Güreş Takımı serbest güreşte ve grekoromende altı dünya birinciliği, dört dünya ikinciliği ve bir dünya üçüncülüğü ile olimpiyat güreş şampiyonluğunu ezici bir farkla kazanmıştır. Dünya birinciliğini sağlayan güreşçiler elli yedi kiloda Nasuh Akar, altmış iki kiloda

Gazanfer Bilge, altmış yedi kiloda Celal Atık, yetmiş üç kiloda Yaşar Doğu, altmış iki kiloda Mehmet Oktav ve seksen yedi kiloda Ahmet Kireççi olmuştur. Olimpiyat ikinciliğini kazanmış güreşçiler ise elli iki kiloda Halit Palamir, yetmiş dokuz kiloda Adil Candemir, yetmiş dokuz kiloda Muhlis Tayfur ve elli iki kiloda Kenan Olcay olmuştur. Elli yedi kiloda üçüncü olan Halil Kaya ve üç adım atlamada Ruhi Sarıalp bronz madalya kazanmıştır. Türk sporcuları toplamda 6 altın, 4 gümüş, 2 bronz madalya ile altmış dört puan toplayarak Londra Olimpiyatları'nı on ikinci tamamlamıştır.

Olimpiyat Komitesi olimpiyat oyunlarını dört temel başlığa dayandırmıştır. Bunlar ekonomi, kültür, çevre ve spordur. Bizler de gelecek yıllarda ülkemiz adına olimpiyat oyunları organizasyonlarında daha etkili ve başarılı sonuçlar alabilmek için ekonomi, kültür, çevre ve spor alanlarında toplumsal olarak daha iyi bir şekilde çalışıp hazır hale gelerek büyük başarılar elde edebiliriz.

KAYNAKÇA

AS, Efdal (2016), “*İktidar Spor Kurumları Bağlamında İki Dünya Savaşı Arasında Türkiye Cumhuriyeti’nin Katıldığı Olimpiyatlar (1924 Paris, 1928 Amsterdam, 1936 Berlin)*”, Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi Yıl 12 Sayı 24, s.156-204

ATABEYOĞLU, Cem (2004), “*Olimpiyatlarda Türk Sporcuları Olaylar Anılar Rakamlar*” İstanbul: Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Yayınları.

ATABEYOĞLU, Cem (2015), “*Dünya ve Gönüller Şampiyonu Gazanfer Bilge* ” İstanbul: Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Yayınları.

ÇAĞRI, Erhan (1996), *Avrupanın İntiharı ve İkinci Dünya Savası Sonrasında Temel Sorunlar*, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi C.51,s.259-273

ERDAL, Rıza (2007), “*Olimpiyat Oyunları ve Olimpik Sporlar* ” İstanbul: Baskı Evi Matbacılık.

GÜÇLÜ, Mehmet (2001) “*Olimpiyat Oyunları ve Spor Sponsorluğu*” Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 21, Sayı 3, s.223-239.

İĞREK, Murat ve KARATAŞ, Ata (2000), “*Son Yüzyılda Türk Güreşi* ” İstanbul: Step Ajans.

İSTANBULLUOĞLU, Altuğ (2008), “*Olimpiyat Oyunlarının 100. Yılında Türkiye*” İstanbul: Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Yayınları.

KARATAŞ, Ata (2018). “*İstanbul Güreş İhtisas Kulübü 1919*,” İstanbul: Kırk Yayınevi.

KORYÜREK, Cüneyt (1996), “*Olimpiyatlarda Türkler* ” İstanbul: Koç Yayınevi.

ÖZDEMİR, Nuray (2013)“*Türkiye Cumhuriyetinin Katıldığı İlk Uluslararası Organizasyon 1924 Paris Olimpiyatları*” Ankara: Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi, s.717-744.

ÖZDİLEK, Çetin, ŞENTÜRK, Aydın, DÖŞYILMAZ, Enver (2015), “ *Modern Olimpiyat Oyunlarının Tarihi Gelişimi ve Olimpiyatların Gezici Olma İlkesinin Günümüze Kadar Düzenlenen Oyunlar Açısından Değerlendirilmesi*” Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, s.1-15.

ÖZSOY, Selami (2011), “ *Basına Yansımalarıyla 1952 Amatörlük Olayı*” Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, s.97-119.

ÖZSOY, Selami (2017) “*Türk Basınında 1948 Londra Olimpiyatları*” Hatay: Sportif Bakış Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi 4 (2), 78-100, s.78-100.

“*Report of the United States Plympic Committee 1948 Games 14. Olimpiad London England V Olmpic Winter Games, St. Moritz Switzerland.*

SERDAROĞLU, Mehmet Sabri (2002), “*Olimpiyat Tarihi ve Türkiye’nin Olimpiyatlardaki Durumu*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ŞENTÜRK, Aydın- ÖZDİLEK Çetin (2007), “*Antik ve Modern Olimpiyat Oyunlarında Olimpiyat Ateşinin Yakılma Sebepleri ve Bugüne Kadar Düzenlenen Oyunlarda Meşaleyi Taşıma Seremonileri*” Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Sayı 19, s.217-230.

TEKİN, Ali- TEKİN, Gülcan (2014)“*Antik Yunan Dönemi Spor ve Antik Olimpiyat Oyunları*” Tarih Okulu Dergisi, Yıl 7, Sayı XVIII, s. 121-140.

TOROS, Kerem (2015),“ *Türkiye Cumhuriyeti Spor Tarihi*” Ankara.

“100 Years Of Olympic Wrestling (1997)” Mihailiy Buro, International Federation of Associated Wrestling Styles, Loussne.

YILDIRAN, İbrahim (2014), “Antikiteden Moderniteye Olimpiyat Oyunları İdealler ve Gerçekler”, Batı Medeniyeti Özel Sayısı 18 (210-212), s. 555-570.

DERGİLER

Fotospor Dergisi. 1966-67, sayı.15.

Fotospor Dergisi. 1967-68, sayı.83, 89.

GAZETELER

Akşam Gazetesi. (21 Haziran - 21 Ağustos 1948).

Bugün Gazetesi. (4 - 11 Ağustos 1948).

Cumhuriyet Gazetesi. (26 Haziran - 29 Ağustos 1948).

Hürriyet Gazetesi. (10 Temmuz - 19 Ağustos 1948).

Ulus Gazetesi. (18 Temmuz – 27 Ağustos 1948).

Vatan Gazetesi. (2 Ağustos – 22 Ağustos 1948).

Yeni Sabah Gazetesi. (14 Ağustos 1948).

EKLER

Resim 1:

Modern Olimpiyatların Kurucusu: Baron Pierre de Coubertin
(100 Years Of Olympic Wrestling 1997: 44).

Resim 2:

1948 Londra Olimpiyat Oyunları'na giden Türk kafilesi İsmet İnönü ile birlikte: (Soldan sağa Ayaktakiler) Vehbi Emre, Mehmet Oktav, Ali Özdemir, Adil Candemir, Celal Atik, Ruhi Sarialp, İsmet İnönü, Nuri Boytorun, Gazanfer Bilge. (oturanlar) Mersinli Ahmet, Nasuh Akar, Kenan Olcay, Halit Balamir, Halil Kaya, Yaşar Doğu.

Resim 3:

İsveç Güreşçileri'nin Londra'da Milli Güreş Takımımızı ziyareti
(İstanbulluoğlu, 2008: 197).

Resim 4:

1946 yılında Stockholm'de Avrupa Serbest Güreş Şampiyonası'na
Katılan Türk güreş takımı'nın İsveç basınında çıkan karikatürü
(Atabeyoğlu, 2015: 23)

Resim 5:

Londra Olimpiyatları Serbest güreş Şampiyonu Gazanfer Bilge
(Atabeyoğlu, 2015: 24)

Resim 6:

Londra Olimpiyatları grekoromen güreş Şampiyonu Ahmet Kireççi
(Cumhuriyet, 14 Ağustos 1948: 1).

Resim 7:

1909 yılında Berlin’de yapılan Uluslararası Olimpiyat Komitesi üyeleri
(İstanbulluoğlu, 2008:12).

Resim 8:

Londra Olimpiyat Şampiyonu Gazanfer Bilge ve arkadaşları
(Atabeyoğlu, 2015: 97).